

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta
Katedra křesťanské sociální práce

PARTICIPACE OBCÍ NA PLÁNOVÁNÍ A FINANCOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

Bakalářský projekt

Studijní program

Sociální práce kombinované studium

Autor: Marcela Porvazníková
Vedoucí práce: Mgr. Miloslava Šotolová

Olomouc 2023

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta
Katedra křesťanské sociální práce

PARTICIPACE OBCÍ NA PLÁNOVÁNÍ A FINANCOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

Bakalářský projekt

Studijní program

Sociální práce kombinované studium

Autor: Marcela Porvazníková
Vedoucí práce: Mgr. Miloslava Šotolová

Olomouc 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci zpracovala samostatně na základě použitých pramenů a literatury uvedených v bibliografickém seznamu.

V Olomouci 29. dubna 2023

Marcela Porvazníková

Poděkování

Děkuji především Mgr. Miloslavě Šotolové, mé vedoucí práce, za její čas, nadhled, podporu a cenné věcné připomínky, které mi pomáhaly na mé cestě a ke zlepšení této práce. Rovněž chci poděkovat Mgr. Gabriele Fellingierové, MBA, Mgr. Janě Přecechtělové a Bc. Lukáši Zmeškalovi za podporu a důvěru v mé schopnosti. Také děkuji své rodině za jejich neustálou lásku, podporu a za to, že mi poskytli potřebný prostor k psaní této práce i k celému studiu. Vaše pomoc mi byla velkou oporou. Velice si toho vážím.

Abstrakt

Financování sociálních služeb v České republice je složitý proces zahrnující více zdrojů, jako jsou příspěvky z rozpočtu státu, krajských rozpočtů, obcí, klientů, sponzorů, dárců a vlastních aktivit. Práce se zaměřuje na financování sociálních služeb ze strany obcí.

Analýza potřebnosti ukázala, že financování ze strany obcí je nedostatečné. Tento problém pramení z jejich nízké informovanosti o sociální oblasti, financování sociálních služeb, omezeného zapojení do procesu komunitního plánování sociálních služeb a absence legislativy, která by tuto problematiku upravovala.

V kontextu teorií a metod sociální práce je nahlíženo na toto téma optikou reformního paradigmatu, makro perspektiv sociální práce a teorie kritické a radikální sociální práce, která nabízí metodu komunitního plánování sociálních služeb a participace. Tato teorie a metody jsou využity při tvorbě projektu, který je součástí této práce.

Projekt má nastaven cíl **zvýšit informovanost zástupců obcí ORP Přerov o sociální oblasti, posílit jejich schopnosti a participaci v oblasti plánování, financování a poskytování sociálních služeb**. Klíčové aktivity, jejichž realizací dojde k naplnění cíle obsahují informační kampaň zaměřenou na zvýšení informovanosti a posílení participace obcí. Kromě toho budou aktivní zástupci obcí spolupracovat s týmem odborníků na vývoji konkrétního finančního systému financování sociálních služeb. Součástí klíčových aktivit je i nastavení udržitelného zapojení obcí do procesu komunitního plánování sociálních služeb na místní úrovni.

Hlavním výstupem projektu je nastavený systém financování sociálních služeb obcí ORP Přerov a finální strategie zapojení obcí do procesu KPSS v ORP Přerov. Realizace projektu tak zajistí kvalitní a dostupnou síť sociálních služeb na místní úrovni pro sekundární cílovou skupinu.

Klíčová slova: financování sociálních služeb, obce a sociální služby, vícezdrojové financování sociálních služeb, komunitní plánování sociálních služeb, zadavatelé sociálních služeb, participace obcí na procesu KPSS, zastupitelstvo obce, sociální služby, místní dostupnost sociálních služeb, teorie a metody sociální práce, sociální politika, etický kodex, participace, zplnomocnění, kritická a radikální sociální práce

Abstract

The financing of social services in the Czech Republic is a complex process involving multiple sources, such as contributions from the state budget, regional budgets, municipalities, clients, sponsors, donors, and own activities. This work focuses on financing social services by municipalities.

The analysis of needs has shown that financing by municipalities is insufficient. This problem stems from their low awareness of the social field, financing of social services, limited involvement in the process of community planning of social services, and the absence of legislation regulating this issue.

In the context of theories and methods of social work, this topic is viewed through the lens of the reform paradigm, macro perspectives of social work, and critical and radical social work theory, which offers a method of community planning of social services and participation. These theories and methods are utilized in the development of a project that is part of this work.

The project **aims to increase the awareness of representatives of municipalities in the ORP Přerov about the social field, strengthen their capabilities and participation in the area of planning, financing, and providing social services.** Key activities that will fulfill the goal include an information campaign aimed at increasing awareness and strengthening participation of municipalities. In addition, active representatives of municipalities will collaborate with a team of experts on the development of a specific financial system for financing social services. A sustainable involvement of municipalities in the process of community planning of social services at the local level is also a part of the key activities.

The main output of the project is the established system of financing social services for municipalities in the ORP Přerov and a final strategy for the participation of municipalities in the community planning of social services process in the ORP Přerov. The implementation of the project will ensure a quality and accessible network of social services at the local level for the secondary target group.

Keywords: financing of social services, municipalities and social services, multi-source financing of social services, community planning of social services, social service providers, participation of municipalities in the community planning of social services process, municipal council, social services, local availability of social services, theories and methods of social work, social policy, code of ethics, participation, empowerment, critical and radical social work.

Obsah

Úvod.....	13
1 Rešerše výzkumů a zdrojů k danému tématu	15
2 Propojení tématu s teoriemi a metodami sociální práce a etické hledisko.....	17
2.1 Teorie a metody sociální práce	17
2.2 Etické hledisko	20
3 Propojení tématu se sociální politikou a legislativní ukotvení.....	23
3.1 Sociální politika	23
3.2 Legislativní ukotvení.....	26
4 Analýza potřebnosti projektu	33
4.1 Základní stanovený problém – výchozí stav	34
4.2 Příčiny problému a jeho důsledky/dopady na cílovou skupinu	35
4.2.1 Příčiny problémů a jeho důsledky/dopady na sekundární cílovou skupinu.	35
4.2.2 Příčiny problémů a jeho důsledky/dopady na primární cílovou skupinu	36
4.3 Příklady řešení dané problematiky v ČR	37
4.4 Základní informace o velikosti a případných specifikách cílové skupiny vzhledem k řešenému problému	39
4.4.1 Základní informace o cílové skupině.....	39
4.4.2 Velikost cílové skupiny.....	40
4.5 Popis metod získání a vyhodnocení předložených dat a vyhodnocení výchozího stavu	41
4.5.1 Popis metod získání a vyhodnocení předložených dat	41
4.5.2 Vyhodnocení výchozího stavu.....	42
4.6 Specifikace stakeholderů.....	42
4.7 Závěr analýzy potřebnosti projektu.....	43
5 Popis projektu	45
5.1 Jaký problém projekt řeší?	45
5.2 Jaké jsou příčiny problému?	45
5.3 Cíle projektu.....	46
5.4 Realizační tým projektu	47
5.4.1 Administrativní tým projektu.....	47
5.4.2 Odborný tým projektu.....	47
5.5 Očekávané přínosy projektu.....	48
5.6 Přidaná hodnota projektu	48
5.7 Finanční zajištění pro realizaci projektu	49
5.8 Šíření výstupů projektu	49
5.9 Popis a analýza potřeb cílové skupiny	49
5.9.1 Primární cílová skupina	49

5.9.2 Sekundární cílová skupina.....	50
5.9.3 Analýza potřeb primární cílové skupiny	51
5.10 Klíčové aktivity projektu.....	51
5.10.1 KA č. 1 – Kulatý stůl	52
5.10.2 KA č. 2 – Osvěta zástupců obcí ORP Přerov o sociální oblasti a procesu KPSS	53
5.10.3 KA č. 3 - Udržitelné zapojení obcí do procesu KPSS v ORP Přerov....	56
5.10.4 KA č. 4 - Pracovní skupina pro tvorbu optimálního systému financování sociálních služeb ze strany obcí v ORP Přerov	57
5.11 Indikátory projektu	58
5.12 Management rizik	61
5.13 Harmonogram projektu	63
5.14 Rozpočet projektu.....	64
5.15 Logický rámec projektu.....	67
Závěr.....	71
Bibliografie.....	73
Seznam tabulek a obrázků.....	77
Použité zkratky a cizí slova.....	79

Úvod

Bakalářská práce pojednává o oblasti financování sociálních služeb. Zaměřuje se na popis aktuální situace financování sociálních služeb obcemi a posílení participace obcí na procesu plánování a financování sociálních služeb. **Cílem bakalářské práce je popsat aktuální situaci financování sociálních služeb obcemi a zvýšit možnost participace obcí v procesu plánování a financování těchto služeb.**

V úvodu je téma propojeno s teoriemi a metodami sociální práce a sociální politikou. Důraz je kladen i na legislativní ukotvení daného tématu a samotné etické hledisko problematiky. Navazující částí je analýza potřeby projektu zaměřeného na financování sociálních služeb obcemi ORP Přerov. V rámci analýzy jsou popsány příklady dobré praxe v České republice a jsou specifikováni stakeholderi, kteří jsou v této oblasti zapojeni. Analýza potřeby má svůj závěr, který přináší shrnutí zjištěných informací a nastavená opatření, která mohou vést k řešení dané problematiky financování sociálních služeb obcemi. Tato opatření jsou založená na teoretických východiscích a praktických příkladech dobré praxe v České republice.

Na základě navržených opatření je hlavní částí bakalářské práce projekt, nesoucí název „**Posílení participace obcí ORP Přerov v sociální oblasti a financování sociálních služeb**“. Projekt má nastavené jasné cíle a klíčové aktivity díky jejichž realizaci dojde k naplnění cíle. Do projektu je zapojen i manažer projektu Sdružení místních samospráv ČR, z.s., který podpoří realizaci projektu díky navázané spolupráci s primární cílovou skupinou. **Hlavním cílem projektu je zvýšení informovanosti zástupců obcí ORP Přerov o sociální oblasti, posílení jejich schopností a participace v oblasti plánování, financování a poskytování sociálních služeb. Hlavním výstupem projektu je nastavený systém financování sociálních služeb obcí ORP Přerov a finální strategie zapojení obcí do procesu KPSS v ORP Přerov.**

Celá práce spadá do kritické a radikální sociální práce a metody této teorie jsou základním článkem i pro nastavený projekt. Jedná se především o participaci a proces KPSS.

1 Rešerše výzkumů a zdrojů k danému tématu

Pro získání teoretických poznatků o financování sociálních služeb obcemi byla využita metoda systematického vyhledávání literatury, konkrétněji kombinace klíčových slov pro identifikaci relevantních zdrojů a jejich následné prozkoumání. Tato metoda byla využita jako úvodní fáze hledání relevantní literatury pro vytvoření teoretického základu pro následnou analýzu potřebnosti projektu, kde jsou následně blíže specifikovány popisy metod získání a vyhodnocení dat společně s vyhodnocení výchozího stavu.

Primárně byly vyhledávány odborné texty a dokumenty na základě:

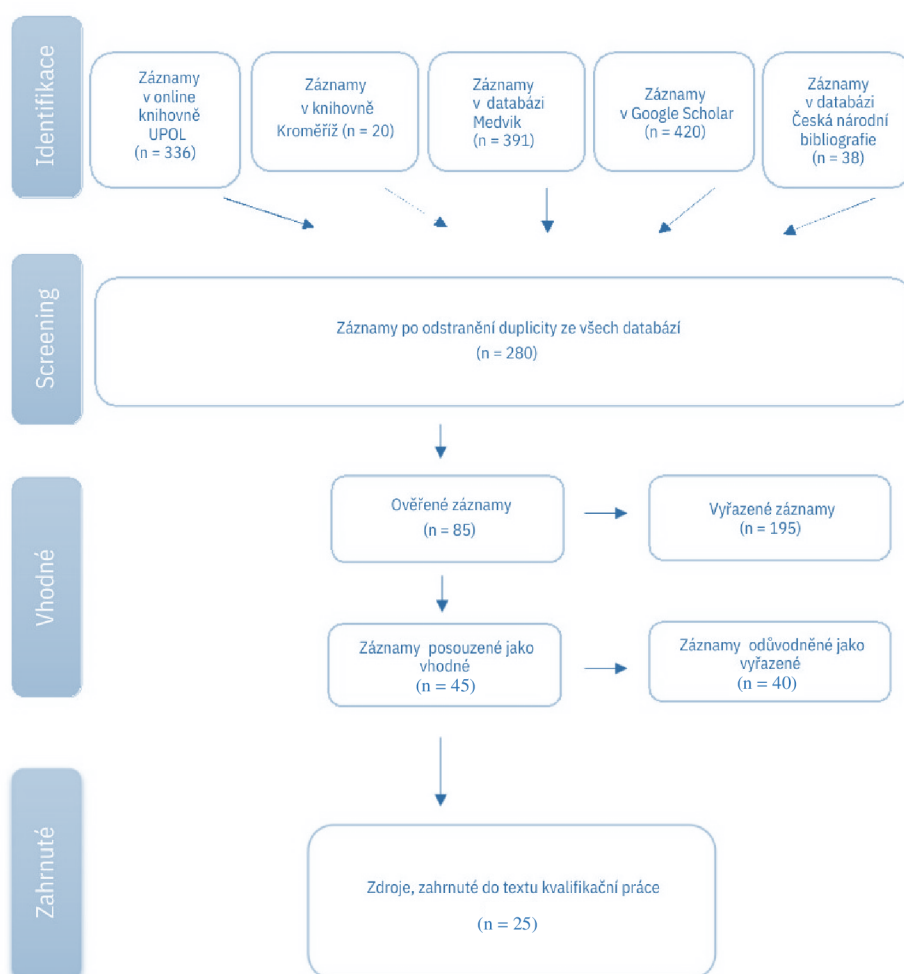
- kombinace klíčových slov: financování sociálních služeb, obce a sociální služby, sociální služby, vícezdrojové financování sociálních služeb, komunitní plánování sociálních služeb, zadavatelé sociálních služeb, participace obcí na procesu KPSS, zastupitelstvo obce, sociální služby, místní dostupnost sociálních služeb, teorie a metody sociální práce, sociální politika/ social work theory and methods, social policy
- souvisejících termínů: ORP Přerov, Olomoucký kraj, legislativní ukotvení, kritická a radikální sociální práce, makro sociální práce, participace, tripartitní vyjednávání, etický kodex sociálních pracovníků, pilíře sociální politiky, reformní paradigma, zákon o sociálních službách, zákon o obcích/ critical and radical social work, macro social work, participation, code of ethics for social workers, reform paradigm

Formální požadavky jsou odvozeny od jazykového zpracování (čeština, angličtina) a druhu dokumentu (knihy, studie, příspěvky ve sbornících, články ve fórech a časopisech, výzkumná šetření), a to jak v tištěné, tak i online formě. V rámci výběru relevantní literatury byla použita metoda vyřazování, kdy byla odstraněna literatura, která se nedotýkala daného tématu nebo neobsahovala klíčová slova spojená s daným tématem.

Celkem bylo nalezeno 1 205 výsledků v online knihovně UPOL, Městské knihovně Kroměříž, databázi Medvik, Google scholar a České národní knihovně (České národní bibliografii na internetu).

Po odstranění duplicitních záznamů z databází a vyloučení prací s nevhodným zaměřením proběhlo posouzení zbývajících zdrojů z hlediska jejich vhodnosti k danému tématu. Z daného posouzení bylo použito 23 zdrojů v této práci. Tyto poznatky zachycuje Prisma Flow Diagram. (Obrázek č. 1)

Obrázek č. 1: Prisma Flow Diagram

V rámci propojení tématu s teoriemi a metodami sociální práce byly teoretické informace čerpány z největšího počtu zdrojů. Patří mezi ně Matoušek (2011) kdy poznatky z jeho díla byly využity pro vysvětlení pojmu a obsahu sociální práce. Náhled na sociální práci a vybrané téma byl čerpán od autorů Payne, Brueggemanna (2013) a Garthwaida (2012). Popis a provázání s vybranou teorií sociální práce byl čerpán především z děl Janebové (2015, 2019). Poznatky od Piláta (2015) doplnily práci o vybrané metody.

Etický pohled práce byl zkoumán na základě Etického kodexu společnosti sociálních pracovníků ČR (2016).

Pro celkové ukotvení v sociální politice byli klíčoví dva autoři a to Krebs (2016) a Tomeš (2010). Praktický pohled na využití vybraných nástrojů sociální politiky byl čerpán od autora Piláta (2015). Přímo provázané se sociální politikou je legislativní ukotvení, které je společně s již zmíněnými autory, doplněno parafrázováním děl autorů Molek (2009) a Průcha (2017).

Ucelující pohled přináší informace z analytických a strategických dokumentů MPSV (2007, 2019, 2020) a APSS ČR.

Pro tvorbu projektu byly využity poznatky z dokumentu MMR (2013) a ESFČR (2023).

2 Propojení tématu s teoriemi a metodami sociální práce a etické hledisko

2.1 Teorie a metody sociální práce

Matoušek (2001) ve svém díle popisuje sociální práci jako významnou společenskovední disciplínu, která se opírá o dva základní rámce - **společenskou solidaritu** a naplňování individuálního lidského potenciálu. Její poslání spočívá v pomoci jednotlivcům, rodinám, skupinám i komunitám sociálně se uplatnit a přispět k vytvoření příznivých sociálních podmínek pro jejich důstojný život. Významnou úlohu také hraje **odhalování, vysvětlování, zmírňování a řešení sociálních problémů**, které se vyskytují v naší společnosti, jako jsou například chudoba, zanedbávání výchovy dětí, diskriminace určitých skupin, či třeba nezaměstnanost. Sociální pracovníci zastávají v tomto procesu klíčovou roli a jejich přínos pro společnost nelze přeceňovat. Sociální práce je tak pomáhajícím oborem, který přináší širší úhel pohledu. Matoušek (2011, s. 179-180) zmiňuje, že převážná část sociální práce je realizována prostřednictvím poskytování sociálních služeb, což je klíčový způsob, jak jsou klientům poskytovány všechny potřebné formy sociální podpory. Je realizována prostřednictvím profesionálních sociálních pracovníků, kteří jsou zaměstnáni sociálními subjekty, aby uskutečňovali jejich sociální cíle, programy, plány a projekty. Cílem sociální práce je poskytnout lidem sociální podporu, která uspokojí jejich specifické sociální potřeby. Sociální práce je také důležitým nástrojem pro prosazování sociálních politik, zejména v oblasti poskytování sociální podpory pro ty, kteří mají zvláštní sociální potřeby. Sociální pracovníci tak mohou například prostřednictvím své práce aktivně přispět k **prosazení rovnoměrného financování** sociálních služeb ze strany obcí.

Kraus (2011) uvádí, že popis širšího úhlu pohledu sociální práce také dávají celá léta autoři svými popisy paradigmat. Malcolm Payne (1997) popisuje, že základní model sociální práce zahrnuje tři tzv. **malá paradigmata**. Ta mají různá filozofická východiska a různé praktické důsledky. První paradigma sociální práce je terapeutické, což znamená, že se soustředí na duševní zdraví jedince. Cílem je dosáhnout psychické a sociální pohody. Příkladem jsou fragmenty Rogersova přístupu orientovaného na klienta. Druhé paradigma je poradenské. Závisí na schopnosti zvládat problémy a na přístupu k informacím a službám. Cílem je pomoci klientům zvládat problémy prostřednictvím poskytování informací, poradenství, zpřístupňování zdrojů, mediací další pomoci a služeb a těchto znalostí pak náležitě využít. Příkladem je úkolově orientovaný přístup práce s klientem dle Reida a Epsteinové. Třetí paradigma je **reformní**. Zaměřuje

se na **společenskou rovnost** v různých dimenzích a na **zmocňování a participaci** klientů, aby se mohli podílet na změnách institucí. Příkladem je kritická a radikální sociální práce či práce s komunitou. Pohledem reformního paradigmatu se také může nahlížet na financování sociálních služeb ze strany obcí, neboť se zde předpokládá, že sociální práce by měla směřovat k dosažení společenské rovnosti. Financování sociálních služeb ze strany obcí tedy může být považováno za jeden z nástrojů, které mají pomoci ke zlepšení situace v oblasti sociálního fungování, zejména pokud jde o znevýhodněné skupiny obyvatel. Zabezpečení dostatečného financování sociálních služeb by tak mohlo přispět ke zvýšení kvality života těchto skupin, především díky místní a finanční dostupnosti sociálních služeb.

Jak píše Garthwaid (2012, s. 17, 21, 32, 63), model tří malých paradigmat lze rozšířit také o úrovně sociální práce: (1) mikro; (2) mezzo; (3) makro. Termín mikro praxe označuje aktivity, které pomáhají řešit problémy jednotlivcům. Do úrovně mezzo praxe zahrnujeme sociální práci s prostředím a se zdroji, které nám nabízí a **makro** praxe se zaměřuje na **zlepšování sociálních podmínek** a změny v celé společnosti. Zahrnuje metody, jako jsou politické akce, komunitní plánování, veřejné vzdělávací akce apod. V Brueggemannově teorii se makro praxe rozvíjí jako široké pole, které se snaží vytvořit "lepší společnost" a zlepšit sociální blahobyt, přičemž se skládá ze dvou složek. První složkou je **vědomé budování sociálních aspektů** v našem prostředí, zatímco druhá složka aktivně zapojuje členy komunity do této sociální konstrukce (Brueggemann, 2013, s. 22-30).

Z výše uvedeného vyplývá, že pohledem reformního paradigmatu a makro pojetím sociální práce je role sociálního pracovníka na procesu financování sociálních služeb ze strany obcí velmi důležitá. Sociální pracovníci mohou hrát klíčovou roli při zajišťování dostatečného financování pro sociální služby, zejména pokud jde o vzdělávání a osvětu obcí ohledně potřebného financování pro zachování kvalitních služeb. Dále mohou sociální pracovníci pomoci obcím vytvořit strategii a plán financování sociálních služeb pro různé ohrožené skupiny obyvatel a aktivně spolupracovat s obcemi na řešení problémů financování a zajištění lepších sociálních služeb pro všechny obyvatele. Celkově lze říci, že sociální pracovníci mohou hrát důležitou roli v procesu financování sociálních služeb ze strany obcí a přispět tak ke zlepšení kvality života ohrožených skupin obyvatel.

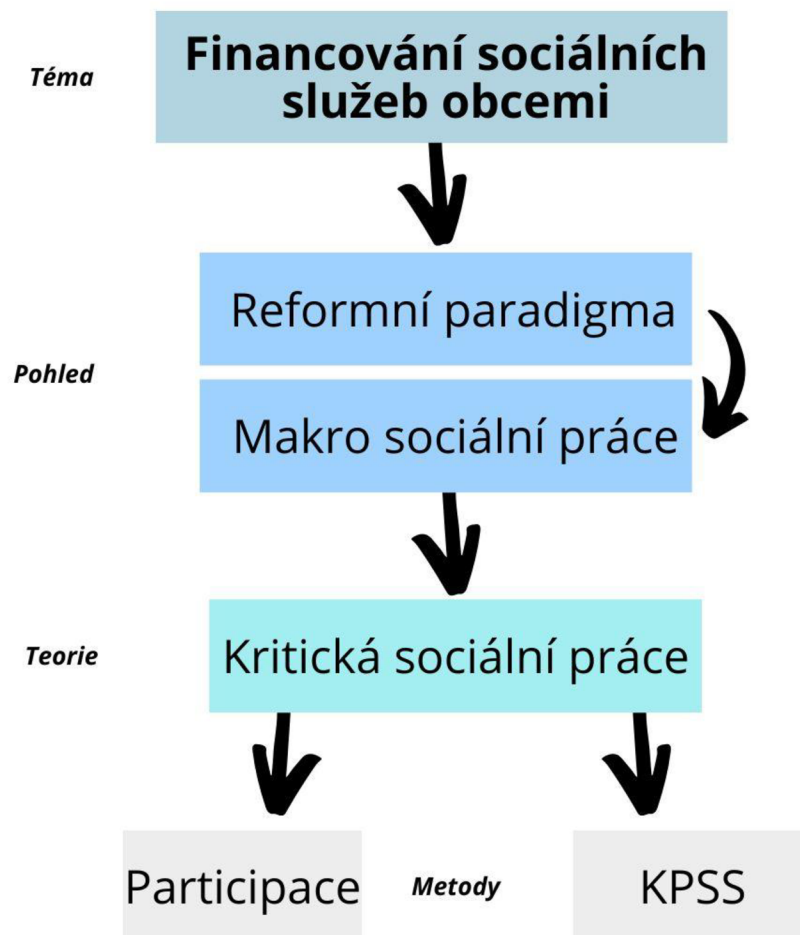
Z paradigmatického pohledu lze v návaznosti na financování sociálních služeb zvolit jako vhodnou teorii kritickou sociální práci. Janebová (2019, s. 2) píše, že **kritická sociální práce** může být interpretována jako **proces změny** nebo **transformace pravidel a postupů**, které ovlivňují konkrétní interakce mezi lidmi. Jejím cílem je regulovat společenské chování jednotlivců v rámci organizací nebo celé společnosti, což je dosahováno přeměnou neformálních pravidel do strukturovaných a oficiálních systémů. Janebová (2015, s. 3) také zmiňuje, že jednou z metod kritické sociální práce je

participace. Pilát (2015, s. 70) označuje participaci jako fázi zapojení, během které mají účastníci výrazně větší možnost aktivně se zapojit a hrát aktivnější roli v procesu. Navíc mají k dispozici více moci a zdrojů, které jim umožňují ovlivňovat politiku a správu služeb. Pilát (2015, s. 64–65) také popisuje jako další metodu **komunitní plánování sociálních služeb**, kdy se zástupci obcí zapojí do plánování na místní úrovni, aby zajistili pro své obyvatele návaznost financování a dostupnost sociálních služeb a získali tím přehled o nabízených službách a mohli se podílet na jejich rozvoji pro své obyvatele.

Z výše uvedeného lze shrnout, že z pohledu reformního paradigmatu je opodstatněnou teorií kritická sociální práce, která se zaměřuje na problémy na makrosociální úrovni a přináší metody participace a komunitního plánování sociálních služeb. V rámci těchto metod jsou používány různé techniky, které mají za cíl zapojit obce do procesu plánování a financování sociálních služeb. To zajišťuje větší angažovanost obcí a jejich lepší informovanost o potřebě financování těchto služeb.

Propojenost tématu financování sociálních služeb obcemi s teoriemi a metodami sociální práce můžeme shrnout do následujícího diagramu. (Obrázek č. 2)

Obrázek č. 2: Diagram propojení práce s teoriemi a metodami sociální práce

Zdroj: Vlastní tvorba

2.2 Etické hledisko

Je zde však také otázka, proč je financování sociálních služeb dáno do kompetence obcí, když tato povinnost není zakotvena v zákoně. Pro zkoumání tématu financování sociálních služeb ze strany obcí se nabízí **etické dilema**, které může být formulováno následující otázkou:

- **Má obec financovat sociální služby pro své občany, nebo by měla tato povinnost být výhradně přenesena na stát či kraje (které tuto povinnost mají ukotvenou v zákoně 108/2006 sb. § 101a)?**

Etický kodex sociálních pracovníků je dokument, který definuje základní etické principy a standardy chování, které by měli dodržovat sociální pracovníci při výkonu své profese. Tyto zásady zahrnují například ochranu lidských práv, respektování důstojnosti a integrity klientů, zamezení diskriminace a zneužívání moci. Je to klíčový dokument pro poskytování kvalitní sociální práce a ochranu práv klientů. (Etický kodex společnosti sociálních pracovníků, 2016). Tento klíčový dokument tak může pomoci při řešení tohoto etického dilematu tím, že upozorňuje na nutnost respektovat důstojnost a práva všech lidí a na potřebu poskytovat služby v souladu s jejich potřebami bez diskriminace.

Sociální pracovník by na jedné straně mohl argumentovat, že je důležité, aby obce měly zodpovědnost za financování sociálních služeb pro své obyvatele, protože jsou nejlépe informovány o potřebách své komunity. Nicméně, na základě rozhovorů se starosty obcí Olomouckého kraje¹ je zřejmé, že obce nemají dostatek informací, finančních zdrojů a času na rozhodování o financování sociálních služeb, což může to vést k nerovnoměrnému přístupu k sociálním službám pro různé skupiny obyvatel.

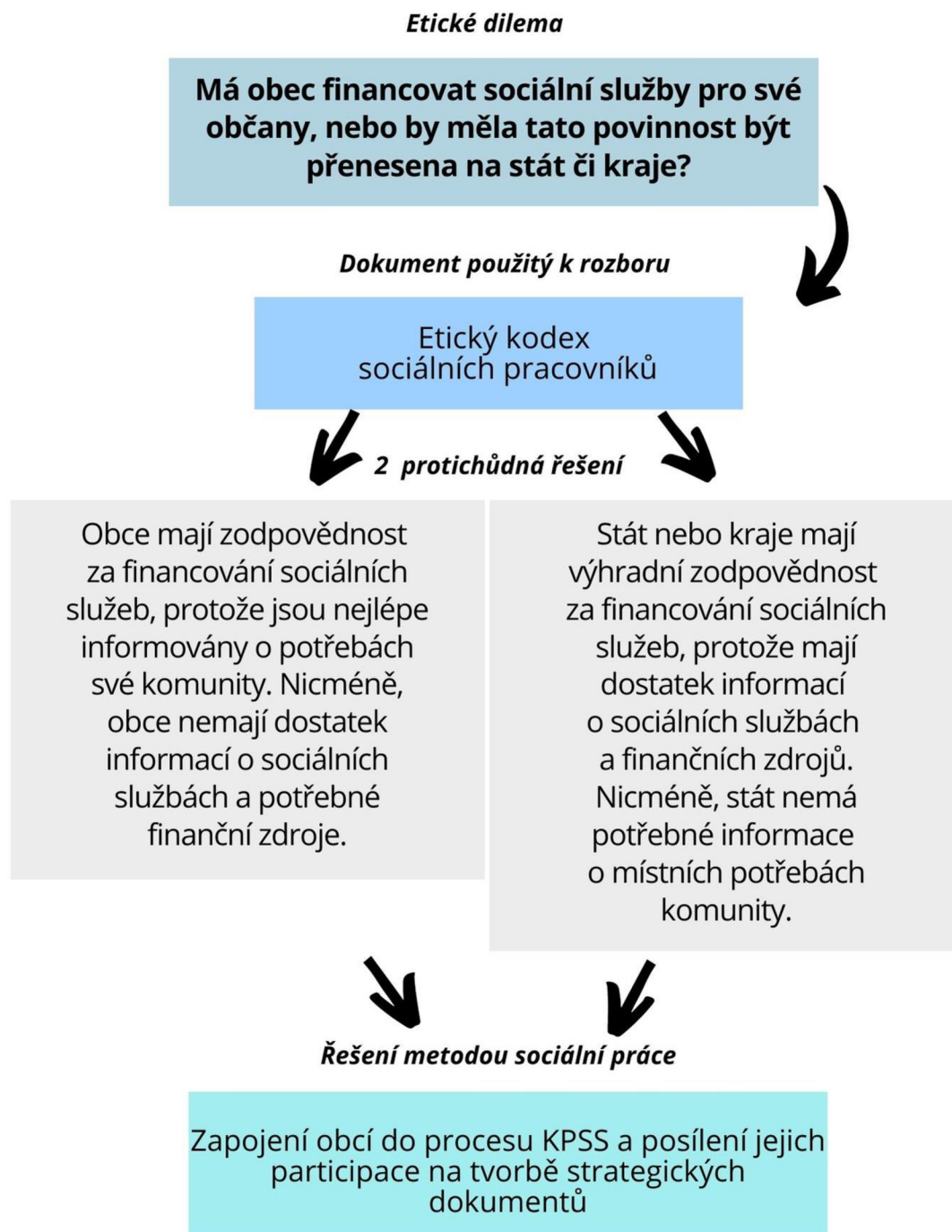
V takovém případě by sociální pracovník mohl argumentovat, že je důležité, aby stát, kraj nebo ORP zajistili dostatečné financování sociálních služeb, aby se zabezpečilo, že všichni obyvatele mají stejný přístup k těmto službám. Nicméně, toto jednání by mohlo být v rozporu s etickým kodexem, který vyžaduje, aby sociální pracovníci podporovali roli obcí při rozhodování o sociálních službách, protože obce jsou nejlepším zdrojem informací o potřebách svých obyvatel a mohou lépe rozhodovat o zdrojích, které jsou potřebné pro poskytování služeb.

Možným **řešením je**, dle výše popsanych informací, využít části teorie kritické sociální práce a **zvolit metodu komunitního plánování** sociálních služeb a **zapojit do něj obce** a s podporou **jejich participace** jim umožnit podílet se tak na tvorbě strategického dokumentu rozvoje sociálních služeb tvořeného na místní úrovni. ORP

¹ Rozhovory s představiteli obcí Olomouckého kraje, vedené z pozice manažera Sdružení místních samospráv ČR pro Olomouckého kraj.

tak zajistí dostupnou a kvalitní sociální síť a nastaví efektivní systém jejího fungování, především v návaznosti na její financování. Zjištěné informace shrnuje následující diagram. (Obrázek č. 3)

Obrázek č. 3: Diagram řešení etického dilematu

Zdroj: Vlastní tvorba

3 Propojení tématu se sociální politikou a legislativní ukotvení

3.1 Sociální politika

Financování sociálních služeb obcemi, kterými se práce zabývá, má výrazné ukotvení v sociální politice. Krebs (2016, s. 18) uvádí, že v dnešní moderní společnosti je sociální politika klíčovou a neodmyslitelnou součástí, která se soustředí na **rozvoj sociální oblasti** a zajištění kvalitních sociálních služeb pro obyvatelstvo. Rozvoj sociální oblasti je složitý a komplexní proces, který zahrnuje **aktivní** a perspektivní sociální politiku. Jedním z hlavních cílů této politiky je **předcházet vzniku sociálních problémů** prostřednictvím přijímání určitých sociálních opatření "ex ante". Prevence lze dosáhnout buď prostřednictvím systémových opatření, nebo předem, vytvořením předpokladů pro účinné řešení možných následků sociálních problémů. (Krebs, 2016, s. 25) Z tohoto důvodu je důležité hledat účinné a udržitelné způsoby financování sociálních služeb, zejména ze strany obcí, které mohou hrát klíčovou roli při tvorbě a implementaci sociální politiky na místní úrovni. Správné alokace finančních prostředků v oblasti sociální politiky mohou vést k prevenci sociálních problémů a k vytváření prostředí, kde jsou sociální služby dostupné a kvalitní pro všechny občany.

Krebs (2016, s. 26) označuje jako zjevné, že sociální politika má za cíl ovlivňovat sociální realitu a přitom musí dodržovat základní principy, které jí určují směřování a podobu. Tyto principy se více či méně projevují v praxi a jsou významným měřítkem pro posuzování a hodnocení efektivity sociální politiky.

Rozděluje také principy, které jsou pro sociální politiku označovány jako typické. Patří sem princip:

- Sociální spravedlnosti (rovnost příležitostí a zacházení s lidmi podle jejich potřeb),
- sociální **solidarity** (vzájemná pomoc a podpora mezi jednotlivci a skupinami v rámci společnosti),
- ekvivalence (poskytnutí stejného přístupu a ochrany všem občanům bez ohledu na jejich postavení),
- subsidiarity (jednotlivci mají mravní povinnost a zodpovědnost pro sebe a své blízké a stát by měl zasahovat pouze v případech, kdy jedinec není schopen řešit své potřeby sám)
- **participace** (aktivní zapojení lidí do procesu tvorby a realizace sociální politiky).

Vzhledem k zaměření práce se nabízí aplikovat principy sociální politiky, které mohou posloužit ke zkvalitnění procesu komunitního plánování a financování sociálních služeb. Přestože lze využít všech principů, stěžejní je **princip participace**, který se týká zapojení obcí do tohoto procesu a může přinést významné přínosy. Tento princip však není samostatný, ale je úzce spjat s **principem solidarity**, který zaručuje, že služby budou dostupné pro všechny potřebné na místní úrovni. Vytvořením vhodných podmínek pro participaci a zvyšováním povědomí o sociálních službách se tedy může podpořit i princip solidarity a tím i celkově zlepšit dostupnost a kvalitu sociálních služeb.

Pro další zakotvení v oblasti sociální politiky je důležité zaměření na objekty a subjekty, které jsou spojeny s procesem tvorby a realizací sociálních politik. Krebs (2016, s. 49) popisuje, že je třeba nejprve definovat, kdo má být iniciátorem a plnítelem sociální politiky a ke komu mají její opatření směřovat. Tomeš (2010, s. 130) tvrdí, že sociální politika nemá za objekt všechny lidi na určitém území, ale zaměřuje se pouze na určité jednotlivce, rodiny nebo skupiny lidí, kteří jsou přímými adresáty této politiky a z ní mají prospěch. Tyto cílové skupiny jsou klíčové pro úspěch sociálněpolitických aktivit a správná identifikace těchto skupin je nezbytná pro projektování, plánování a získání potřebných finančních prostředků. Naopak subjekty se vyznačují tím, že vyjadřují zájem, mají vůli, schopnosti, předpoklady, možnosti a zdroje, které jim umožňují se zapojit do sociálních aktivit nebo chování a sami je iniciovat (Krebs, 2016, s. 50). Jinými slovy, subjekty jsou aktivními účastníky společenského života, které svým přístupem a schopnostmi přispívají k realizaci sociální politiky a zlepšení kvality života komunity.

Tomeš (2010, s. 102) se věnuje **veřejnoprávním subjektům**, které spadají do kategorie státu. Těmito subjekty jsou ústřední orgány státu a samosprávné korporace. Ústředními orgány jsou například centrální vláda, ministerstva a jejich místní pobočky, jako jsou finanční úřady a úřady práce. Samosprávné korporace se mohou lišit podle svého charakteru. Mohou mít regionální povahu (kraje a **obce**), oborovou povahu nebo zájmovou povahu (Tomeš, 2010). Téma práce je zaměřené na obce, což jsou dle zjištění **subjekty**, které mají regionální povahu. Obce jsou blízko svým obyvatelům a mohou tak lépe pochopit a odpovědět na specifické potřeby komunity. V současné době se význam subjektivity a participace stává stále důležitějším v procesu tvorby sociální politiky. Namísto pouhého poskytování sociálních služeb se soustředíme na podporu schopností subjektů, aby se aktivně zapojili do tvorby a realizace sociální politiky (Krebs, 2016, s. 49-50). V tomto smyslu jsou obce důležitými subjekty, které mohou hrát aktivní roli v procesu tvorby sociální politiky a přispět k udržitelnému rozvoji komunity nejen formou financování sociálních služeb.

Krebs (2016, s. 56) také zmiňuje, že důležitou součástí sociální politiky jsou funkce, které působí všestranně a vztahují se k mnoha různým objektům. Tyto funkce ovlivňují jednotlivé objekty na rozdílné úrovni, avšak celkově působí také na společnost jako celek. Sociální politika plní různé funkce, avšak klasifikace těchto funkcí není jednoznačná. V literatuře se objevují různá kritéria. Mezi nejčastěji uváděné funkce patří:

- Ochranná (zaměřuje na řešení sociálních problémů, které se již objevily a potřebují být řešeny),
- rozdělovací a přerozdělovací (soustředí na spravedlivé rozdělení zdrojů a zodpovídá za stanovení kritérií, podle kterých se mají zdroje přerozdělovat mezi jednotlivci či skupinami),
- homogenizační (má za cíl dosáhnout stejných příležitostí pro všechny členy společnosti v oblasti vzdělání, práce, zdraví a dalších relevantních oblastech),
- stimulační (podporuje žádoucí sociální chování jednotlivců a skupin a usiluje o podporu produktivity),
- **preventivní** (snaží předejít vzniku nežádoucích sociálních situací) (Krebs, 2016, s. 56).

Z výčtu výše koliduje s tématem práce více funkcí, avšak práce se zaměřuje na **funkci preventivní**, jelikož souzní s aktivní sociální politikou, do které je téma práce zařazeno. Krebs (2016, s. 65) mluví o principu preventivní funkce, jako o důležitém článku, který se zaměřuje na zabránění nežádoucím jevům, jako jsou zdravotní škody, sociální vyloučení a chudoba. Tento princip klade důraz na odstranění příčin těchto jevů, aby se minimalizovaly jejich škodlivé dopady na jednotlivce a společnost jako celek. Realizovat lze prostřednictvím různých oblastí sociální politiky. Moderní sociální politika se zaměřuje na prevenci a zvládnutí různých situací, což zahrnuje široké spektrum prevence, jako je existenční prevence, **osvěta** a poradenství. Preventivní funkce je tedy klíčovou strategií pro řešení sociálních problémů a podporu trvale udržitelného rozvoje společnosti včetně financování sociálních služeb ze strany obcí. Zajištění sociálních služeb obyvatelům obce může pomoci minimalizovat riziko těchto jevů a pomoci lidem zvládat jejich životní situace. Financování sociálních služeb ze strany obcí je také klíčové pro podporu integrace jednotlivce do společnosti, což je jeden z cílů preventivní funkce.

Dostupnost sociálních služeb, jako jsou například poradenství, vzdělávání a zdravotní péče, může pomoci jednotlivcům zlepšit své životní podmínky a snížit riziko sociálního vyloučení. Například investice do programů podpory rodin může pomoci předejít chudobě a sociálnímu vyloučení v důsledku špatného rodinného prostředí. Celkově lze tedy říci, že financování sociálních služeb ze strany obcí je důležitým nástrojem preventivní funkce sociální politiky, který pomáhá minimalizovat negativní dopady sociálních problémů na jednotlivce a společnost jako celek.

V souvislosti s principy a funkcemi Krebs (2016, s. 64-69) dále popisuje **nástroje** sociální politiky jako prostředky, které by měly respektovat základní principy sociální politiky a naplňovat její funkční efekty a cíle. Tyto nástroje lze rozlišovat na základě jejich významovosti. Ve své knize popisuje:

- Nástroje právní povahy (Ústava České republiky, Listina lidských práv a svobod, zákony, aj.),
- ekonomické nástroje (konkrétní kroky a opatření, která mají za cíl ovlivnit a rozdělit dostupné zdroje tak, aby byly dosaženy stanovené cíle),
- sociální dokumenty (slouží k plánování, formulaci a realizaci cílů a programů sociální politiky),
- nátlakové akce (akce sloužící k uplatňování tlaku nebo vynucení určitých požadavků nebo zájmů určitých sociálních skupin),
- sociální doktrínu (vize nebo strategie, která má sloužit jako dlouhodobý plán pro praktickou sociálněpolitickou činnost),
- program v sociální politice (nástroje, metody a postupy, které slouží k naplnění programových cílů, které byly vytvořeny na základě konsenzuálního jednání různých politických, vládních i nevládních orgánů),
- kolektivní vyjednávání (proces, který se používá k dosažení shody mezi sociálními partnery v rámci diskusí o specifických sociálních otázkách) (Krebs, 2016).

V kontextu financování sociálních služeb ze strany obcí je nejvhodnější zaměřit se na nástroje, které se týkají přímo **kolektivního vyjednávání**, konkrétně tripartitního vyjednávání, což je například součástí metody sociální práce, procesu KPSS (komunitní plánování sociálních služeb), kdy Pilát (2015, s. 55-60) hovoří o principu triády, kdy je důležité zapojit obce do tohoto procesu, aby se zajistilo optimální financování sociálních služeb na místní úrovni a vznikla tak síť služeb, které obyvatelé opravdu potřebují a vyselektují se případné služby, které jsou na daném území neefektivní. Obce tak získají přehled a budou vynakládat své finanční prostředky na služby, které zajistí udržitelný rozvoj komunity.

3.2 Legislativní ukotvení

Na úrovni České republiky je sociální politika a její plánování vymezeno dokumenty národních akčních plánů sociálního začleňování, *Evropskou sociální chartou*, „*Bílou knihou v sociálních službách*“, *Zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách* a Usnesením vlády ČR č. 824 ze dne 1. září 2004. Pilát (2015, s. 112-121) popisuje, že výsledkem tripartitního vyjednávání je plán rozvoje sociálních služeb na střednědobé

úrovni, který reflektuje vyjednané priority a cíle sociálních služeb na místní úrovni. Povinností obce ze zákona je zjišťování potřeb poskytování sociálních služeb, zajištění dostupnosti informací o možnostech a způsobech poskytování sociálních služeb na svém území, spolupráce s dalšími obcemi, kraji a poskytovateli sociálních služeb při zprostředkování pomoci, popř. zprostředkování kontaktu mezi poskytovatelem a osobou. V § 94 písmenu d) je stanoveno, že obec může (nikoliv musí) zpracovat střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve spolupráci s krajem, poskytovateli a uživateli sociálních služeb na území obce (Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, § 94). Celkově lze tedy konstatovat, že k financování sociálních služeb ze strany obcí je potřeba využít různé nástroje sociální politiky, které umožní koordinaci, harmonizaci a efektivní využití finančních prostředků. Mezi tyto nástroje patří **tripartitní vyjednávání** a **sociální dokumenty**, kterými jsou strategické plány, které slouží jako podklad pro dosahování cílů sociální politiky. Přehled doposud zjištěných informací v oblasti sociální politiky shrnuje následující obrázek. (Obrázek č. 4)

Obrázek č. 4: Ukotvení v sociální politice

Zdroj: Vlastní tvorba

Krebs (2015, s. 300) popisuje ve své knize **system sociální pomoci**, který je základním prvkem sociální politiky v demokratické společnosti. Jeho cílem je pomoci občanům, kteří se dostali do sociálně neuspokojivé situace, aby se vrátili ke své sociální suverenitě a byli schopni plnit své základní potřeby. System sociální pomoci má několik forem, včetně finanční podpory, zdravotní péče a vzdělávacích programů, které mají pomoci lidem překonat přechodné nebo trvalé obtíže a zlepšit své sociální a ekonomické postavení. Tento system je významným nástrojem pro zajištění sociální spravedlnosti a prevence sociálního vyloučení. Zaměřuje se na poskytování pomoci lidem, kteří jsou z různých důvodů v sociálně obtížné situaci a potřebují pomoc k obnově svého sociálního postavení.

Mezi základní nástroje sociální pomoci Krebs (2015, s. 309) řadí:

- Poradenství (obecně zahrnuje výměnu informací mezi poradcem a klientem, redukcí emocionálního napětí, proces učení a pomoc při řešení obtížných sociálních situací),
- sociálně-právní ochranu (forma pomoci pro lidi bez způsobilosti k právním úkonům nebo schopnosti bránit svá práva),
- sociální prevenci (soubor aktivit zaměřených na zabránění vzniku a šíření sociálně patologických jevů, které ohrožují základní hodnoty společnosti, a to prostřednictvím ochrany mládeže před negativními společenskými jevy a opětovného začlenění osob se sociálně patologickým chováním do společnosti),
- sociální služby (aktivity, které jsou poskytovány k zajištění základních potřeb osobám v nesnázích nebo lidem s omezenými schopnostmi),
- dávky sociální péče (forma státní pomoci poskytované lidem v hmotné nouzi nebo s těžkým zdravotním postižením k zajištění základních životních potřeb).

Z výše uvedeného vyplývá, že nejvhodnějším nástrojem sociální pomoci pro financování sociálních služeb obcemi jsou právě samotné **sociální služby**. **Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách** byl dlouho očekávaným právním předpisem, kterým byl nahrazen předchozí zákon o sociálním zabezpečení. Tento nový zákon umožňuje rozšíření nabídky sociálních služeb a zdůrazňuje kvalitu a individuální posouzení potřeb klientů. Součástí zákona je i řešení **financování sociálních služeb**. Provedení zákona bylo doplněno prováděcí vyhláškou č. 505/2006 Sb., která stanovuje standardy kvality služeb a maximální výši úhrady. Obě právní normy nabývají účinnosti od 1. ledna 2007 (Molek, 2009).

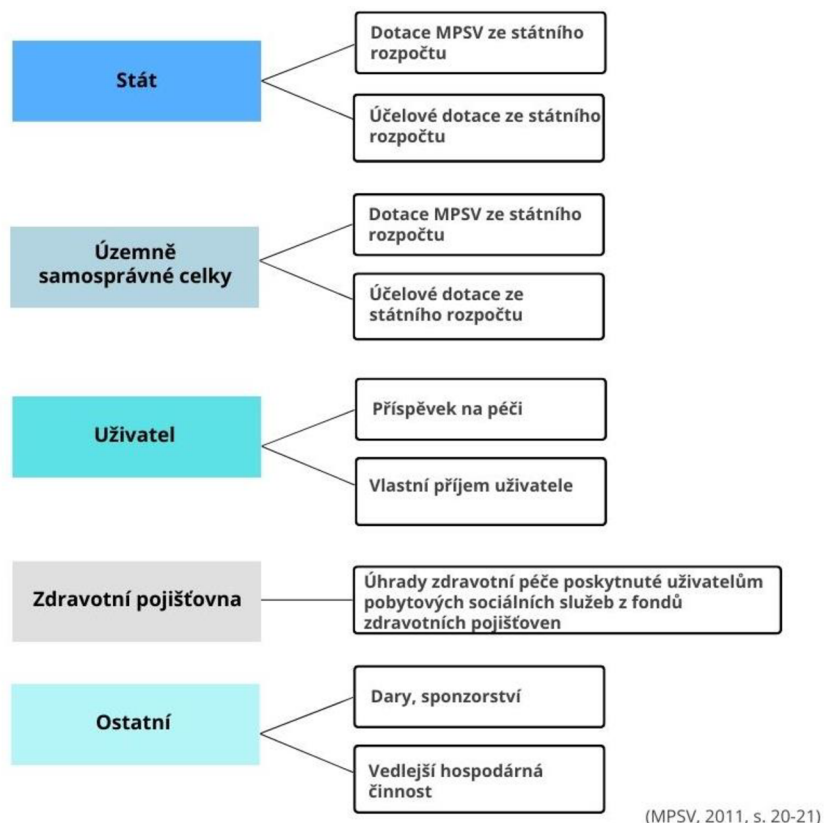
Právě podle citace zákona o sociálních službách lze vyvodit, že sociální služby jsou činnosti nebo soubor činností, které mají za úkol pomoci lidem v nepříznivé sociální situaci. Tato pomoc musí být poskytována takovým způsobem, aby zachovávala lidskou důstojnost a motivovala osoby k aktivitám, které nezhoršují jejich situaci a zabrání jejich

sociálnímu vyloučení (Zákon č. 108/2006 Sb.). Molek (2009, s. 10) popisuje, že se sociální služby liší od "klasických" služeb v komerční sféře několika základními symptomy. Tyto symptomy zahrnují: způsob financování, závislost na politických rozhodnutích, vazbu na legislativu, provázanost se sítěmi existujícími v místní komunitě, intimní povahu služeb, významnou roli rodiny či jiných neformálních společenství a etickou a hodnotovou dimenzi.

Z výše uvedeného je patrné, že sociální služby jsou rozsáhlou oblastí, která zahrnuje mnoho aspektů a může být zkoumána z různých úhlů. V návaznosti na téma práce, je klíčové soustředit se na jejich **financování**, které je základním prvkem tématu. Krebs (2015, s. 309) píše, že na přelomu 80. a 90. let došlo k mnoha změnám v sociálních službách. Průcha (2017, s. 91-95) zmiňuje, že v tomto období také započala reforma veřejné správy, která vyústila v roce 2000 formálním zřízením třinácti krajů a v roce 2003 zrušením okresních úřadů. Následkem reformy bylo také vytvoření soustavy obcí se třemi „pověřenostními“ kategoriemi. První je tvořena obcemi s „běžnými úřady“ (I. typu), druhá s „pověřenými úřady“ (II. typu) a třetí kategorie je označována jako obce s rozšířenou působností (III. typu). Podle uvedeného opatření byla pravomoc výkonu státní správy, kterou dříve měly okresní úřady, přesunuta hlavně na obce III. kategorie. Těmito kroky došlo, dle Krebse (2015, s. 309), k převedení sociálních služeb do režimu samostatné působnosti obcí a krajů, na což nebylo připraveno financování sociálních služeb ani samotná legislativa, na čemž se shoduje i Pilát (2015, s. 14). Pilát (2015, s. 18) i Krebs (2015, s. 310) vnímají, že i přes rozmach neziskových organizací, které měly zájem zapřičinit se o rozvoj sociálních služeb, nebyly často jejich potřeby zasaditelné do stávajícího legislativního rámce a nebylo tak pro ně nastaveno vhodné financování.

Krebs (2015, s. 310) i Pilát (2015, s. 29-31) se také shodují na tom, že řád a pozitivní změny do financování sociálních služeb přinesl až **zákon č. 108/2006 sb. o sociálních službách**. Kromě nové typologie sociálních služeb, zákon přinesl i další novinky, jako například povinnost registrace poskytovatelů sociálních služeb nebo zavedení **vícezdrojového financování** těchto služeb. Sociální služby jsou financovány z různých zdrojů, včetně státního rozpočtu, rozpočtů krajů a obcí, příspěvku na péči, úhrad uživatelů z vlastních příjmů a příspěvků zřizovatelů sociálních služeb. (Zákon č. 108/2006 Sb.) Přehled vícezdrojového financování dle subjektů je znázorněn v přiloženém obrázku. (Obrázek č. 5)

Obrázek č. 5: Vícezdrojové financování sociálních služeb

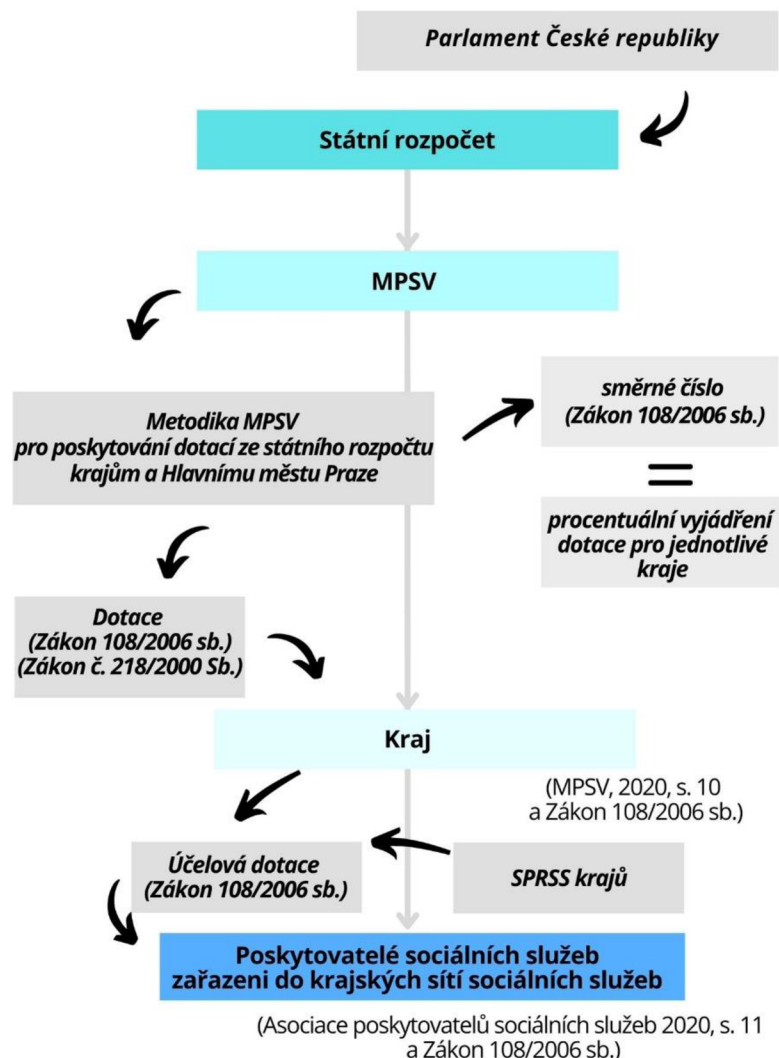

Zdroj: Vlastní tvorba

Nový zákon, v oblasti financování sociálních služeb, posiluje finanční soběstačnost uživatelů těchto služeb díky zavedení nového finančního nástroje - příspěvku na péči. Zákon také předpokládá, že veřejné rozpočty (tj. státní rozpočet, rozpočty obcí a krajů) se budou podílet na dofinancování celkových nákladů poskytované služby prostřednictvím dotačních titulů. Tím se zajišťuje potřebná síť sociálních služeb a umožní se flexibilnější financování než doposud. Uživatelé tak budou schopni hradit část nákladů za poskytované služby pomocí příspěvku na péči (MPSV, 2007, s. 2).

Od roku 2014 mají navíc kraje samostatnou pravomoc rozhodovat o výši dotací pro konkrétní sociální služby (MPSV, 2019, s. 10). Následující diagram zachycuje přerozdělení odpovědností a část financování sociálních služeb v České republice od roku 2014, kdy hlavní pravomoci v této oblasti přešly na kraje. (Obrázek č. 6)

Obrázek č. 6: Tok financí pro sociální služby od roku 2014 zaměřené na kraj

Zdroj: Vlastní tvorba

Jedním z bodů, které vyžaduje kvalitnější a dostupnější financování sociálních služeb po přijetí zákona, je dle Krebse (2015, s. 312), vyšší odpovědnost a působnost obcí při zabezpečování služeb. Krebs (2015, s. 314) také zmiňuje, že financování sociálních služeb obcemi zatím není dostatečné, což může mít negativní dopad na poskytování sociálních služeb, a tato situace bude muset být dále řešena. Podle Krebse (2015, s. 314) je tato situace dána tím, že obce nejsou vázány na žádné minimální standardy při příspěvcích na sociální služby a jsou různé i jejich příjmy a preference výdajů. Shoduje se na tom i MPSV (2020, s. 2), které považuje za nutné, jasně definovat odpovědnost obcí v oblasti financování sociálních služeb z důvodu jejich nedostatečného financování. V metodickém materiálu MPSV (2020, s. 51) se píše, že v zákoně

o sociálních službách se vztahem k obcím hovoří o tom, že obce mají podíl na tvorbě podmínek pro zajištění potřeb osob na území obce. Tento podíl se také chápe jako (spolu)financování sociálních služeb.

Nicméně, **zapojení obcí I. a II. typu do spolufinancování je často problematické**, protože obce neberou v úvahu, že jejich obyvatelé potřebují nebo již využívají sociální služby, které by měly přispět k financování (např. nezaplatí za provoz domova pro seniory a domova se zvláštním režimem, které slouží celému regionu). V analýze Financování sociálních služeb MPSV (2019, s. 51) se píše, že *„Obce se v rámci financování sociálních služeb podílí jen 8 % na celkových nákladech sociálních služeb“* a zároveň, že *„Kraje nejednotně žádají obce o spolufinancování sociálních služeb“*. MPSV (2020, s. 33) zjistilo, že politické tlaky a nedostatečné porozumění některých představitelů obcí ohledně financování a fungování systému sociálních služeb přispívají ke ztížení procesu. Citace z dokumentu MPSV (2020, s. 35) přináší slova starosty obce Pačlavice: *„Je pravda, že malé obce do 500 obyvatel problematice financování sociálních služeb nerozumí a často nemají zájem o dofinancování.“* V dokumentu MPSV (2020, s. 35) se také uvádí, že s tím souhlasí i ředitelka MAS Brdy-Vltava, o.p.s., která sdílí stejný názor a podle svých zkušeností se během plánování sociálních služeb zaměřují na osvětu, která má za cíl seznámit zástupce obcí s různými službami, na což obce dobře reagují. Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR (2020, s. 14) se také shoduje na tom, že financování sociálních služeb není v současnosti ideální a efektivní, neboť nejsou dostatečně využívány všechny zdroje racionálně a efektivně a důraz kladou na nesystematickou úroveň financování ze strany obcí. V metodickém materiálu MPSV (2020) se zdůrazňuje, že participace obcí na KPSS přináší významný přínos. Konkrétně tato forma zapojení obcí umožňuje získat celkovější a komplexnější přehled o sociálních službách v dané oblasti. Díky této participaci obce mohou aktivně získávat informace o dostupných sociálních službách, což jim umožňuje efektivněji plánovat a koordinovat tyto služby v rámci svého území a zlepšovat tak životní podmínky svých obyvatel.

S ohledem na výše uvedené informace lze konstatovat, že financování sociálních služeb ze strany obcí v dnešní době nedosahuje optimální úrovně. Hlavní příčinou tohoto nedostatku je neinformovanost a nízká participace obcí na procesu KPSS.

4 Analýza potřebnosti projektu

Z předchozích odstavců vyplývá, že problematika financování sociálních služeb obcemi je velmi aktuální a důležitá. Stále více občanů potřebuje péči a pomoc sociálních služeb, přičemž je v této oblasti zapotřebí větší účast a podpora ze strany obcí. V této souvislosti je důležité si uvědomit, že obce hrají významnou roli v poskytování sociálních služeb svým občanům. Z toho důvodu je nutné, aby tyto obce disponovaly dostatečnými znalostmi a byly ochotny podílet se na financování a poskytování těchto služeb na co nejvyšší úrovni. Je však nutné zdůraznit, že mnoho obcí, zejména obcí I. typu, nevykazuje aktivní podíl na financování sociálních služeb. Tento fakt výrazně přispívá k nedostatku finančních prostředků pro tyto služby a může být považován za jednu z hlavních příčin nedostatečného pokrytí poptávky občanů po sociálních službách.

Cílem analýzy potřebnosti projektu je zmapovat a podrobněji prozkoumat problematiku financování sociálních služeb obcemi, konkrétně na území Olomouckého kraje, ORP Přerov.

Analýza se zaměřuje na identifikaci základního problému, příčin této problematiky a zhodnocení jeho dopadů na cílovou skupinu. Analýza mapuje základní informace o velikosti a případná specifika cílové skupiny. Analýza potřebnosti také specifikuje stakeholdery, tedy zainteresované strany, jako jsou například obce, poskytovatelé sociálních služeb, občané a další relevantní aktéři. Identifikace těchto stakeholderů umožní lépe porozumět jejich postojům, motivacím a umožní tak návrh konkrétních opatření, která budou respektovat jejich zájmy a přispějí k řešení celé problematiky.

Dílčím cílem této analýzy je navrhnout konkrétní řešení, která by mohla tuto situaci zlepšit, a to včetně příkladů projektů a činností, které se již snaží problematiku řešit.

Pro získání relevantních dat pro tuto analýzu jsou použity kvantitativní i kvalitativní metody vyhodnocení a techniky sběru dat, například sběr dat z veřejných statistických zdrojů, analýza strategických dokumentů ORP Přerov, rozhovory se zástupci obcí a poskytovateli sociálních služeb². Tyto metody budou také použity k vyhodnocení výchozího stavu a identifikaci příčin a důsledků problému.

² KPSS v ORP Přerov, v rámci projektu financovaného z EU, probíhalo od měsíce března 2020– února 2022. Byla jsem v projektu zapojena jako koordinátorka KPSS, facilitátor pracovních skupin a řídicí skupiny.

4.1 Základní stanovený problém – výchozí stav

V ORP Přerov probíhalo poslední KPSS v letech 2020-2022 a jeho hlavním výstupem byl SPRSS Přerovska na období 2022-2024. Z analýzy finančních zdrojů je zřejmé, že obce v ORP se podílí minimálními finančními náklady na poskytování sociálních služeb². Výsledky analýzy zdrojů sociálních služeb Přerovska (2021) ukázaly, že 39 % příjmů služeb pochází od MPSV a 29,8 % z příjmů klientů. Tyto dva zdroje představují největší podíl příjmů služeb, který dohromady činí 67,8 %. Žádný z dalších zdrojů nepředstavuje podíl vyšší než 10 %. Příjmy od krajského úřadu představují 9,2 %, od zdravotních pojišťoven 7,4 %, od města Přerov 4,8 % a **od ostatních obcí ORP pouze 1,2 % z celkových příjmů**. Je zřejmé, že obce v ORP Přerov přispívají na financování sociálních služeb relativně nízkým způsobem. K tomuto závěru nás vede i skutečnost, že **4,8 % od města Přerov činilo 20 477 000 Kč a 1,2 % příjmů od ostatní obcí ORP činilo částku 5 312 000 Kč a ve stejném roce získaly sociální služby od sponzorů, kteří nemají povinnost zajišťovat sociální služby – na rozdíl od obcí, 1 481 000 Kč**. Přičemž ve městě Přerov žilo ve sledovaném období 41 404 obyvatel a v ostatních obcích 36 672 obyvatel.

Z rozhovorů s poskytovateli sociálních služeb, které byly vedeny na základě procesu KPSS na Přerovsku a jehož výsledky jsou vedené v Analýze poskytovatelů sociálních služeb Přerovska (2021, s. 65-66), a dotazem na téma co by uvítali od obcí z ORP² Přerov, poskytovatelé uvádějí:

- „*Obce by se obecně na poskytovaných služeb měly finančně podílet. Mimo to by bylo dobré, kdyby zajišťovali u občanů dobrou informovanost o službách, např. prostřednictvím obecních zpravodajů, nástěnek atp.*“ – *Člověk v tísni o.p.s.*
- „*Je potřeba, aby nám obce vyhověly, pokud je požádáme o účelovou dotaci na provoz služby.*“ – *Domov pro seniory Tovačov příspěvková organizace*
- „*Potřebujeme větší stabilitu ve financování, vyšší finanční podporu.*“ – *Kappa Help, z.s.*
- „*Vyšší zájem obcí o klienty z jejich obce.*“ – *Sdružení Most k Životu, z.s.*
- „*Zahrnutí finanční dotace do přímých podpor a zvýšení této dotace hledat větší prostory pro poskytování této služby.*“ – *Svaz tělesně postižených v ČR, z.s., místní organizace Přerov*
- „*Větší finanční podporu.*“ – *Tyflocentrum Olomouc, obecně prospěšná společnost*

Tento fakt potvrzují i samy obce ORP Přerov¹. Kdy na základě rozhovorů s 35 obcemi ORP odpovědělo na otázku, zda podporují obce sociální služby 90 % respondentů že ano, ale pouze domovy pro seniory, protože ví, že v daných zařízeních jsou ubytováni jejich obyvatelé a Charitě, která k nim do obce zajíždí. 10 % respondentů odpovědělo, že finanční příspěvek většinou zamítne zastupitelstvo obce. Potvrzení je i v Analýze financování sociálních služeb MPSV (2019, s. 51), ve které se klade důraz na **klesající tendenci financování sociálních služeb ze strany obcí** v Olomouckém kraji a že obce přispívají na sociální služby pomaleji, než je potřeba, aby byly dostatečně financovány. V rámci dotazníkového šetření Svazu měst a obcí (in MPSV, 2019, s. 11) mezi 451 obcemi v ČR bylo zjištěno totožné stanovisko. Potvrzuje to i Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR (2020, s. 14).

Na základě výše popsaných informací je zřejmé, že **hlavním problémem tématu, se zaměřením na ORP Přerov, je nedostatečné financování sociálních služeb ze strany obcí.**

4.2 Příčiny problému a jeho důsledky/dopady na cílovou skupinu

4.2.1 Příčiny problémů a jeho důsledky/dopady na sekundární cílovou skupinu

Sociální služby představují pro mnoho obyvatel významný zdroj pomoci a podpory. Financování těchto služeb je však pro obce velkou výzvou. Omezené rozpočty obcí jsou jedním z hlavních důvodů, proč se některé obce potýkají s nedostatkem finančních prostředků pro financování sociálních služeb¹. Při stanovení rozpočtu obce nepočítají s alokací na žádosti poskytovatelů sociálních služeb o příspěvky, i přes to, že tyto žádosti jsou pravidelné. Poskytovatelé sociálních služeb jsou tak nuceni hledat jiné zdroje financování, což je pro ně časově i finančně náročné.

Kromě omezených rozpočtů přispívá k nedostatečnému financování sociálních služeb ze strany obcí neukotvení jejich finančních příspěvků v legislativě. Obce mají nejistotu ohledně svých povinností a nevědí, jaké jsou jejich povinnosti v této oblasti a proč za nimi daní poskytovatelé s žádostmi chodí. To může vést ke zpoždění při poskytování sociálních služeb a snížené kvalitě poskytovaných služeb.

Další důležitou příčinou je nízká informovanost obcí o sociální problematice. Některé obce nemají dostatečné znalosti o tom, jaké sociální služby jsou nezbytné pro jejich obyvatele, a jakým způsobem jsou tyto služby financované. Tato skutečnost

vede k nevhodnému rozdělování finančních prostředků a k nedostatečnému zohlednění potřeb obyvatel obcí.

Nízké zapojení obcí do procesu KPSS v ORP Přerov je také jednou z příčin nedostatečného využití možností a zdrojů pro financování sociálních služeb. Tento proces by měl být úzce propojen s potřebami obyvatel a zohledňovat specifika jednotlivých obcí. Pokud však obce nejsou dostatečně zapojeny do tohoto procesu, mohou být tyto potřeby opomenuty a přidělené prostředky mohou být využity neefektivně. V rámci KPSS ORP Přerov v letech 2020–2022 nebyla zapojena žádná obec². To v konečném důsledku vede k nedostatečnému využití možností a zdrojů pro financování sociálních služeb a snížení dostupnosti a kvality sociálních služeb pro občany.

Obce preferují jiné zájmy, jako například investice do infrastruktury nebo rozvoj turistického ruchu. Mají tendenci preferovat jiné projekty, které jsou více viditelné a mají větší politickou podporu. Takový přístup může mít vážné následky pro občany obce, kteří využívají sociální služby. S omezenými finančními prostředky je těžké zajistit dostatečné financování pro sociální služby a jejich další rozvoj, což může vést k omezení dostupnosti a kvality služeb.

4.2.2 Příčiny problémů a jeho důsledky/dopady na primární cílovou skupinu

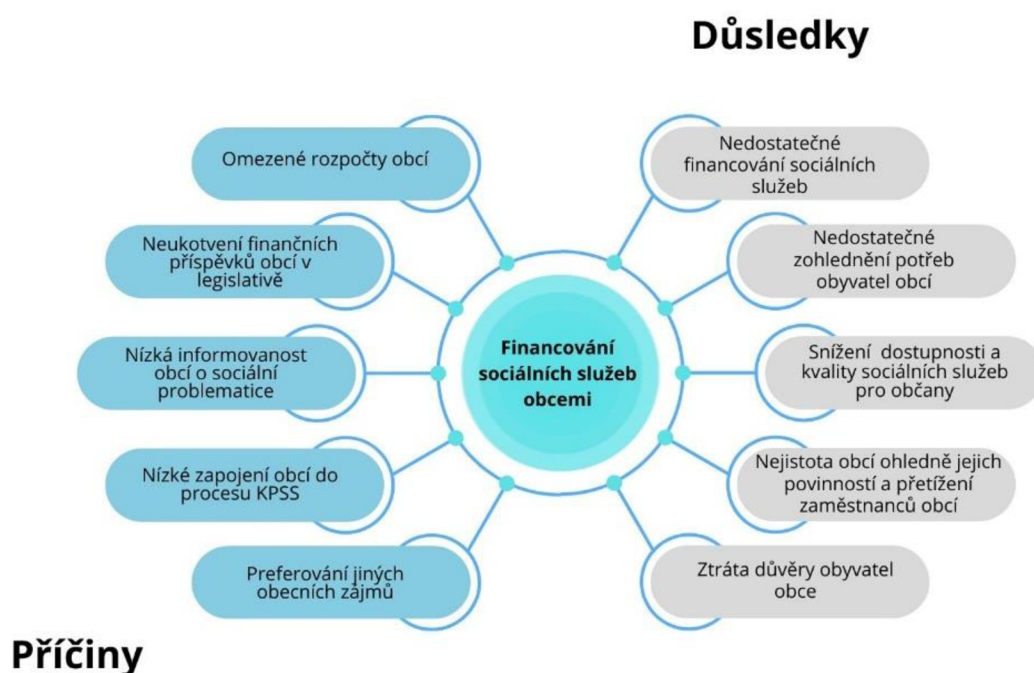
Příčiny nedostatečného financování sociálních služeb jsou totožné jako v bodě 4.1.1. Pro primární cílovou skupinu však mají jiné důsledky. Jedním z nejvýznamnějších dopadů nedostatečného financování sociálních služeb v obcích je narušení důvěry obyvatel v místní samosprávu. Obyvatelé mohou mít pocit, že jsou opomíjeni a nejsou dostatečně informováni o poskytovaných službách. Pokud nebudou mít dostatečný přístup ke službám, na které mají nárok, mohou se cítit opuštěni a nevypořádaní. Toto narušení důvěry může vést ke snížení zapojení občanů do místního dění, což dále ovlivní kvalitu poskytovaných služeb a celkové spokojenosti obyvatel s místní samosprávu.

Nedostatečné financování sociálních služeb v obcích také může vést k rostoucímu počtu obyvatel v nouzi a k nárůstu sociálního vyloučení. To může mít dlouhodobý dopad na zdraví, vzdělání a zaměstnanost obyvatel a celkovou kvalitu života v obci. Nedostatečná péče o tyto skupiny obyvatel může také způsobit vyšší náklady v budoucnosti, pokud se problémy neřeší včas a v počátečních fázích.

Dalším důsledkem nedostatečného financování sociálních služeb může být také přetížení zaměstnanců místních samospráv, které se snaží vyrovnat se se stále narůstajícími nároky na sociální služby v obci.

Stručný přehled je shrnut v následujícím diagramu. (Obrázek č. 7)

Obrázek č. 7: Stručný souhrn příčin a důsledků nedostatečného financování sociálních služeb obcemi

Zdroj: Vlastní tvorba

4.3 Příklady řešení dané problematiky v ČR

Na problematiku financování sociálních služeb se především soustředí ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV). Toto ministerstvo má v oblasti financování sociálních služeb významnou roli, neboť řídí a kontroluje výkon státní správy v této oblasti, včetně činnosti sociální práce. Zároveň zpracovává národní strategii rozvoje sociálních služeb a sleduje a vyhodnocuje její plnění. Ve spolupráci s krajem určuje parametry dostupnosti sociálních služeb a podílí se na poskytování dotací pro obce a organizace poskytující sociální služby (Zákon č 108/2006 sb.).

V analýze financování sociálních služeb MPSV (2019, s. 50) je charakterizován příklad dobré praxe v Moravskoslezském kraji. Tento kraj, jako správce sítě nastavil **minimální finanční spoluúčast na zajištění každé jednotlivé sociální služby**. Tímto přístupem si obce Moravskoslezského kraje stojí na vyšší úrovni spoluúčasti. Z dat mimo jiné vyplývá, že podíl municipalit se nezvyšuje, ale v celkovém objemu patří obce Moravskoslezského kraje k nadprůměrným. Zároveň k nadprůměrným patří obce v Jihomoravském kraji. Níže uvedená tabulka přehledně ukazuje tento fakt. (Tabulka č. 1)

Tabulka č. 1: Finanční zdroje obcí na sociální služby

Obce v daném kraji	2015	2016	2017	2018
Hlavní město Praha	440 314 775 Kč	477 878 629 Kč	537 317 034 Kč	634 502 602 Kč
Jihočeský	107 187 883 Kč	110 860 619 Kč	123 507 819 Kč	127 600 563 Kč
Jihomoravský	442 869 245 Kč	518 842 178 Kč	481 291 450 Kč	556 776 017 Kč
Karlovarský	23 848 055 Kč	25 095 717 Kč	43 336 224 Kč	46 340 417 Kč
Královéhradecký	112 802 248 Kč	113 181 774 Kč	123 019 053 Kč	150 948 904 Kč
Liberecký	92 862 415 Kč	92 371 154 Kč	105 166 943 Kč	125 306 175 Kč
Moravskoslezský	554 243 665 Kč	550 244 433 Kč	586 709 418 Kč	629 916 319 Kč
Olomoucký	78 862 947 Kč	72 382 704 Kč	72 743 370 Kč	75 673 959 Kč
Pardubický	115 228 663 Kč	112 594 129 Kč	135 266 160 Kč	145 092 453 Kč
Plzeňský	89 829 115 Kč	84 650 534 Kč	85 075 047 Kč	114 258 887 Kč
Středočeský	155 136 451 Kč	158 115 689 Kč	177 931 269 Kč	183 117 145 Kč
Ústecký	221 910 842 Kč	193 366 230 Kč	203 179 340 Kč	208 799 460 Kč
Vysočina	113 155 824 Kč	114 481 624 Kč	124 582 165 Kč	138 638 166 Kč
Zlínský	78 136 725 Kč	71 438 987 Kč	67 985 861 Kč	81 118 871 Kč
Celkový součet	2 626 388 853 Kč	2 695 504 401 Kč	2 867 111 153 Kč	3 218 089 938 Kč

Zdroj: MPSV

Příklad dobré praxe Jihomoravského kraje spočívá v nastavení smluvní spolupráce mezi krajem a obcemi s rozšířenou působností, což probíhalo postupně. V rámci prvotních projektů financovaných z OPZ pořádal odbor sociálních věcí Jihomoravského kraje vzdělávací semináře a kurzy určené pro krajskou koordinační skupinu (zástupci poskytovatelů, zadavatelů, uživatelů a metodiků plánování sociálních služeb), koordinátory jednotlivých ORP a krajské metodiky. S výzvou ke spolupráci byli seznámeni starostové obcí s rozšířenou působností a následně došlo k uzavření smlouvy o spolupráci mezi nimi a Jihomoravským krajem. Předmětem plnění smlouvy byla aktivní spolupráce s Jihomoravským krajem při zpracování podkladů a součinnosti při sestavování krajského SPRSS a akčních plánů. Obsahem smluvního plnění bylo zajištění a podpora zpracovávání místních komunitních plánů formou komunitního plánování, a především se **zapojením obcí jednotlivých ORP do procesu komunitního plánování sociálních služeb na místní úrovni**. Součástí byla také supervize procesu za pomoci vyškolených metodiků komunitního plánování, organizace kulatých stolů

a seminářů pro zástupce poskytovatelů, uživatelů a zadavatelů sociálních služeb i veřejnosti apod. (MPSV, s. 28-30).

4.4 Základní informace o velikosti a případných specifikách cílové skupiny vzhledem k řešenému problému

Cílová skupina je skupina lidí, která bude přímo nebo nepřímo ovlivněna provedením projektu a bude z něj mít prospěch (Slovník pojmů, 2005 [online]). Cílová skupina je také definována podle různých charakteristik. Tyto charakteristiky mohou být primární nebo sekundární. Primární charakteristiky se týkají základních společných znaků, jako je věk, pohlaví, příslušnost k národnostní či etnické skupině a podobně. Sekundární charakteristiky se vztahují k vybranému problému nepřímo a vysvětlují, proč je daná osoba naším klientem a případně co jí můžeme nabídnout (Klíma, 2009, s. 87).

4.4.1 Základní informace o cílové skupině

V zaměření na financování sociálních služeb obcemi, jsou **primární cílovou skupinou obce samotné**. Tyto obce mají významnou roli při poskytování a financování sociálních služeb v rámci svých území a práce je na ně přímo zaměřena. **Sekundární cílovou skupinou jsou ostatní osoby a skupiny**, které využívají tyto služby nebo jsou ovlivněny jejich nedostatečným financováním a poskytováním. Tyto osoby a skupiny mohou zahrnovat například osoby se zdravotním postižením, seniory, osoby ohrožené sociálním vyloučením a další (Zákon 108/2006 sb.).

Primární cílovou skupinou jsou obce I. a II. typu ORP Přerov v Olomouckém kraji, neboť se analýza zaměřuje na nedostatečné financování sociálních služeb ze strany obcí. Je obtížné komunikovat s obcemi I. a II. typu, zejména s těmi v kategorii I., a zajistit jejich finanční podporu. Tyto obce často nepřihlízejí k tomu, že jejich občané potřebují nebo již využívají sociální služby, za jejichž provoz by měly přispívat i přes to, že nemají tuto povinnost danou zákonem (MPSV, 2020, s. 14). Dle zákona č. 128/2000 sb. je **zastupuje obec starosta**, který má mnoho zodpovědností a úkolů v rámci obce, včetně výkonu přenesené působnosti a správy finančních prostředků obce. Konkrétně se jedná tedy o cílovou skupinu **starosta obce I. a II. typu ORP Přerov v Olomouckém kraji**.

Z analýzy je vyjmuta obec s rozšířenou působností Přerov (obec III. kategorie) neboť podle § 92 písmene b) a d) Zákona č. 108/2006 sb. ORP řídí a organizuje poskytování sociálních služeb na svém území a také provádí činnosti sociální práce, které mají za cíl řešit nepříznivé sociální situace a přispět k sociálnímu začleňování osob. K tomu spolupracuje s krajskou pobočkou Úřadu práce a krajským úřadem, což ji odlišuje od ostatních obcí, které nemají dostatečné zkušenosti a informace o sociálních

problematice a nepodílejí se přímo na procesu KPSS³. V metodické příručce komunitního plánování sociálních služeb MPSV (2020, s. 24-25) se píše, že ORP musí předávat podrobné informace týkající se zpracovaných informací o výkonu sociální práce v obci, které zahrnují jak kvantitativní, tak i kvalitativní údaje. Tyto informace jsou zpracovány na úrovni obce s rozšířenou působností a **zahrnují také zapojení obcí nižšího stupně** a kontaktních pracovišť Úřadů práce. Ideálním způsobem je zpracování Střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb na úrovni ORP, se zapojením všech zbylých aktérů. Zapojení obcí nižšího stupně (I. a II. stupně) je však problematické.

4.4.2 Velikost cílové skupiny

Obec s rozšířenou působností Přerov je územní samosprávná jednotka nacházející se v Olomouckém kraji. Město Přerov funguje jako centrum správního obvodu a v rámci ORP se nachází celkem 59 obcí. ORP Přerov má 80 236 obyvatel a je třetím nejpočetnějším ORP v Olomouckém kraji. Jedná se o obce: Beňov, Bezuchov, Bochoř, Brodek u Přerova, Buk, Císařov, Citov, Čechy, Čelechovice, Dobřčice, Domaželice, Dřevohostice, Grymov, Horní Moštěnice, Hradčany, Kojetín, Kokory, Křenovice, Křtomil, Lazníčky, Lazníky, Lhotka, Lipová, Líšná, Lobodice, Měrovice nad Hanou, Nahošovice, Nelešovice, Oldřichov, Oplocany, Oprostovice, Pavlovice u Přerova, Podolí, Polkovice, Prosenice, Přerov, Přestavlky, Radkova Lhota, Radkovy, Radslavice, Radvanice, Rokytnice, Říkovice, Sobíšky, Stará Ves, Stříbrnice, Sušice, Šišma, Tovačov, Troubky, Tučín, Turovice, Uhřičice, Věžky, Vlkoš, Výkleky, Zábeštní Lhota, Žákovice, Želatovice (Sociodemografická analýza ORP Přerov, 2020, [online]).

Na základě výše popsaných informací, je z analýzy vyjmuta obec s rozšířenou působností Přerov (obec III. kategorie).

³ Informace na základě šestileté praxe na pozici koordinátora sociálních služeb jednotlivých ORP v rámci projektů financovaných z EU.

Primární cílovou skupinou je tedy **58 obcí nacházejících se v ORP Přerov** v Olomouckém kraji. Přehled cílové skupiny je znázorněn v následujícím diagramu. (Obrázek č. 8)

Obrázek č. 8: Přehled cílové skupiny

Zdroj: Vlastní tvorba

4.5 Popis metod získání a vyhodnocení předložených dat a vyhodnocení výchozího stavu

4.5.1 Popis metod získání a vyhodnocení předložených dat

V této práci byly využity různé zdroje dat a metody k jejich získání a vyhodnocení. Jedná se o tři zásadní zdroje dat, a to informace získané na základě **rozhovorů**, **data poskytnutá Českým statistickým úřadem** a **analýza strategických dokumentů**.

1. Rozhovory

K získání dat byly využity různé metody, včetně **individuálních rozhovorů** se zástupci obcí. Rozhovory byly vedeny s 35 obcemi z ORP Přerov z pozice manažera Sdružení místních samopráv ČR, z.s. pro Olomoucký kraj v období 4 měsíců. Další částí byly rozhovory vedené z pozice koordinátora sociálních služeb na Přerovsku, zaměstnaného v rámci projektu financovaného z Evropské unie, které jsou zaznamenány v Analýze poskytovatelů sociálních služeb Přerovska (2021).

2. Sekundární analýza dat

Druhou **metodou byla sekundární analýza dat**, která umožnila využití již existujících datových zdrojů dostupných na internetovém rozhraní, jako je Český

statistický úřad, metodické dokumenty MPSV, strategické dokumenty ORP Přerov a Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR, analýza financování sociálních služeb MPSV a analýzy vzniklé v rámci procesu KPSS na Přerovsku.

Pro vyhodnocení a interpretaci dat byla využita **kombinace kvantitativních a kvalitativních metod**. Tyto metody umožnily poskytnout komplexní pohled na data, který zahrnuje jak kvantitativní aspekty (statistické údaje), tak kvalitativní aspekty (subjektivní názory respondentů).

4.5.2 Vyhodnocení výchozího stavu

V ORP Přerov se konalo poslední KPSS v letech 2020-2022. V rámci tohoto procesu byl vytvořen SPRSS Přerovska na období 2022-2024. Z návazných analýz dokumentu je zřejmé, že obce se v ORP podílí minimálními finančními náklady na poskytování sociálních služeb a nejsou zapojeny do procesu KPSS. Potvrzují to i samotné obce a poskytovatelé sociálních služeb, kteří označují nedostatečné financování ze strany obcí jako hlavní problém v území v návaznosti na téma práce. Tento problém je patrný nejen v ORP Přerov, ale i v celém Olomouckém kraji a mezi obcemi v ČR, jak popisují metodické, strategické a analytické dokumenty MPSV a Asociace poskytovatelů sociálních služeb v ČR.

Výsledky této práce poskytují důležité informace a poznatky o dané oblasti a slouží jako analytický podklad pro tvorbu projektu, jehož realizací může dojít k řešení dané problematiky.

4.6 Specifikace stakeholderů

Financování sociálních služeb obcemi je klíčové pro zajištění kvalitní péče o obyvatele obce. Nicméně, nedostatečné financování může vést k omezení dostupnosti a kvality těchto služeb, což může mít negativní dopad na obyvatele i pracovníky sociálních služeb. Při rozhodování o financování sociálních služeb je třeba zohlednit zájmy různých zainteresovaných stran, aby bylo dosaženo co nejlepšího výsledku pro všechny. Skupiny stakeholderů jsou vypsány níže bodově.

1. Obyvatelé obce

- Jako koncoví uživatelé sociálních služeb mají obyvatelé obce zájem o kvalitní a dostupné služby, které by jim mohly pomoci při řešení různých problémů v jejich životech.
- V roce 2021 žilo v ORP Přerov 78 076 obyvatel, z toho bylo 41 404 obyvatel města Přerov (ČSÚ, 2022, tabulka – počet obyvatel v obcích ORP Přerov)

2. Obce

- Jako zástupci obyvatel mají zástupci zodpovědnost za správné rozhodování o financování sociálních služeb, aby byly zajištěny co nejlepší služby pro obyvatele obce.
- V ORP Přerov se nachází celkem 59 obcí (i s městem Přerov) (Sociodemografická analýza na Přerovsku, 2020).

3. Zřizovatelé sociálních služeb

- Jako majitelé a řídicí orgány některých sociálních služeb mají zřizovatelé zodpovědnost za správné hospodaření s finančními zdroji, které jim umožní zajištění dostatečné kvality sociálních služeb.

4. Poskytovatelé sociálních služeb

- Jako poskytovatelé služeb mají zájem o finanční podporu, která jim umožní poskytovat kvalitní služby v „konkurenci“ s ostatními poskytovateli sociálních služeb.
- Celkově se v ORP nachází 29 poskytovatelů sociálních služeb, kteří nabízejí celkem 59 sociálních služeb (Analýza poskytovatelů sociálních služeb Přerovska, 2021).

5. Státní orgány

- Jako zástupci státu mají státní orgány zodpovědnost za správné rozdělování finančních prostředků na podporu sociálních služeb a zajištění co nejvyšší kvality poskytovaných služeb.

4.7 Závěr analýzy potřeby projektu

Analýza potřeby projektu se zaměřila na zmapování a prozkoumání problematiky financování sociálních služeb obcemi, konkrétně na území Olomouckého kraje, ORP Přerov.

Z analýzy vyplynulo, že financování sociálních služeb obcemi je velmi aktuální a důležitá záležitost, neboť stále více občanů potřebuje péči a pomoc sociálních služeb. Obce hrají významnou roli v poskytování těchto služeb svým občanům a je nezbytné, aby disponovaly dostatečnými znalostmi a byly ochotny podílet se na financování a poskytování těchto služeb na co nejvyšší úrovni.

Analýza identifikovala základní problém spočívající v nedostatečném aktivním podílu obcí, zejména obcí I. a II. typu, na financování sociálních služeb. Tento fakt výrazně přispívá k nedostatku finančních prostředků pro tyto služby a může být považován za jednu z hlavních příčin nedostatečného pokrytí poptávky občanů po sociálních službách.

Výsledky průzkumu dat ukázaly, že **obce v ORP Přerov se nedostatečně podílejí na financování sociálních služeb.** Tento nedostatek financí je způsoben především omezenými rozpočty obcí, neukotvením finančních příspěvků obcí v legislativě a **nízkou informovaností obcí o sociální problematice.** Kromě toho vede **nízké zapojení obcí do procesu KPSS v ORP Přerov** k nedostatečnému využití možností a zdrojů pro financování sociálních služeb a snížení dostupnosti a kvality sociálních služeb pro občany. Je tedy nutné, aby obce více dbaly na potřeby obyvatel a věnovaly více pozornosti financování sociálních služeb, aby byla zajištěna kvalitní a dostupná podpora pro jejich obyvatele.

Na základě zjištěných a vyhodnocených dat lze, v návaznosti na příklady dobré praxe, nastavit klíčová opatření, jako cestu pro zlepšení výchozího stavu. Konkrétními klíčovými aktivitami, které lze nastavit na základě zjištěných a vyhodnocených dat a dobré praxe, jsou:

- Informační kampaň zaměřená na primární cílovou skupinu,
- participace primární cílové skupiny na komunitním plánování sociálních služeb,
- pracovní skupina zaměřená na financování sociálních služeb.

Závěrem lze konstatovat, že realizace těchto navrhovaných kroků může vést ke zvýšení kvality sociálních služeb v daném ORP a tím i ke zlepšení života obyvatel, kteří tyto služby využívají. Tento projekt spadá do kritické a radikální sociální práce, která se snaží pomoci těm, kteří mají největší potřebu a jsou nejvíce znevýhodněni v naší společnosti.

5 Popis projektu

5.1 Jaký problém projekt řeší?

Dle analýzy potřebnosti byl identifikován problém nedostatečného financování sociálních služeb ze strany obcí. Tento problém má vliv na počet a kvalitu poskytovaných sociálních služeb na místní úrovni. **Projekt s názvem "Posílení participace obcí ORP Přerov v sociální oblasti a financování sociálních služeb"** je zaměřen na zlepšení financování sociálních služeb ze strany obcí v ORP Přerov.

Projekt se zaměřuje na řešení problému nedostatečného povědomí zástupců obcí o sociální oblasti, který taktéž vyplývá z analýzy potřebnosti. Tento problém je zásadní, protože zástupci obcí musí být schopni plánovat, financovat a zajišťovat sociální služby v souladu s potřebami obyvatel a platnou legislativou. Nedostatečné povědomí o sociální oblasti může vést k nesprávným rozhodnutím při plánování a financování sociálních služeb, což může vést k nedostatečnému poskytování služeb a k horší kvalitě života obyvatel. Projekt proto usiluje o zvýšení informovanosti zástupců obcí o sociální oblasti a o posílení jejich schopností a participace v oblasti plánování, financování a poskytování sociálních služeb.

Projekt rovněž reaguje na absenci legislativního ukotvení financování sociálních služeb ze strany obcí. V rámci projektu bude zřízena pracovní skupina, která se bude zabývat řešením této situace a jejím výstupem bude nastavený systém financování sociálních služeb pro obce ORP Přerov.

5.2 Jaké jsou příčiny problému?

Problémem primární cílové skupiny, tedy zástupců 58 obcí I. a II. stupně ORP Přerov, je nedostatečné povědomí o vícezdrojovém financování sociálních služeb a celkové oblasti sociálních služeb. Tato skutečnost vychází především z toho, že zákony nestanoví jasnou povinnost obcí v této oblasti, což vede k tomu, že obce přisuzují této problematice nižší prioritu. Navíc, kvůli velkému počtu agend, se problematika sociálních služeb v obcích často stává marginální záležitostí. Zástupci obcí také často nevidí důvod pro podporu sociálních služeb, pokud na ně není stanovena povinnost ze strany zákona a naopak očekávají, že tyto povinnosti by měl řešit stát.¹

5.3 Cíle projektu

Hlavním cílem projektu je aktivizovat, motivovat a posílit participaci zástupců obcí ORP Přerov, aby se stali aktivními účastníky procesu plánování sociálních služeb a vytváření střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb na místní úrovni, který bude reflektovat skutečné potřeby a priority obcí a jejich obyvatel v sociální oblasti. K tomuto účelu bude v rámci projektu vytvořena informační kampaň zaměřená na primární cílovou skupinu, s cílem zvýšit její povědomí o problematice sociálních služeb a sociální práci. Na informační kampaň navazuje dlouhodobé a udržitelné zapojení obcí do procesu komunitního plánování sociálních služeb.

Součástí projektu je vytvoření a scházení pracovních skupin. Hlavním výstupem této skupiny bude návrh optimálního modelu financování sociálních služeb ze strany obcí ORP Přerov, který bude zohledňovat potřeby obcí a umožní jim poskytovat kvalitní sociální služby svým obyvatelům.

Popis jednotlivých cílů projektu:

Hlavní cíl projektu:

Zvýšení informovanosti zástupců obcí o sociální oblasti, posílení jejich schopností a participace v oblasti plánování, financování a poskytování sociálních služeb.

Dílčí cíle:

Zvýšení povědomí zástupců obcí ORP Přerov o sociálních oblasti. (Řeší KA č. 2)

Cílem je zvýšit povědomí zástupců obcí ORP Přerov o sociální oblasti a důležitosti financování sociálních služeb v kontextu poskytování služeb pro občany. Osvěta bude realizována prostřednictvím seminářů a prezentací zaměřených na různé aspekty sociální práce a služeb, jako je např. legislativa obklopující toto téma, význam procesu komunitního plánování sociálních služeb, potřebnost zapojení obcí do tohoto procesu a systém financování sociálních služeb. Zástupci obcí tak budou moci lépe porozumět potřebám občanů v sociální oblasti, financování sociálních služeb a přispět k lepšímu zajištění sociálních služeb na daném území.

Udržitelné zapojení obcí do procesu KPSS ORP Přerov. (Řeší KA č. 3)

Cílem je zajistit udržitelné zapojení obcí do procesu Komunitního plánování sociálních služeb (KPSS) v ORP Přerov. Jedná se o vytvoření efektivního a pravidelného dialogu mezi obcemi a poskytovateli sociálních služeb, aby se zajistilo lepší porozumění

potřebám obyvatel a vytvořilo se prostředí pro spolupráci na vytváření a poskytování sociálních služeb v souladu s potřebami a možnostmi obce.

Sestavení odborné pracovní skupiny (Řeší KA č. 4)

Jedná se o vytvoření pracovní skupiny, která bude mít za cíl nastavit efektivní a udržitelný systém financování ze strany obcí ORP Přerov, který umožní poskytování kvalitních a dostupných sociálních služeb pro občany na daném území.

Hlavním výstupem projektu bude nastavený **optimální systém financování sociálních služeb** ze strany obcí ORP Přerov a **systém jejich udržitelného zapojení do procesu KPSS**.

Cíle mají nastavenou chronologickou posloupnost a jsou plněny na základě klíčových aktivit, které mají svůj harmonogram viz kapitola 5. 13 Rozpočet projektu.

5.4 Realizační tým projektu

S ohledem na kvalitní a odborný průběh realizace projektu byl kladen velký důraz na sestavení struktury realizačního týmu a jeho personálního obsazení, včetně jednotlivých úloh a odpovědnosti jednotlivých osob a potřebné kvalifikace. Vycházelo se zejména z předpokládané náročnosti řízení a realizace projektu po stránce obsahové a finanční. Realizační tým se skládá z administrativního a odborného týmu.

5.4.1 Administrativní tým projektu

Administrativní tým projektu se skládá z hlavního manažera projektu a finančního manažera. Tento tým je zodpovědný za komunikaci s poskytovatelem finančního příspěvku, provozní a finanční stránku projektu, kontrolu dosažení plánovaných cílů a efektivní komunikaci na všech úrovních realizace projektu v rámci poskytovatele finančního příspěvku. Náklady na tento tým budou hrazeny z nepřímých nákladů projektu. Administrativní tým bude mít kvalifikaci minimálně středoškolského vzdělání s maturitou a 3 roky odborné praxe související s pracovní pozicí.

5.4.2 Odborný tým projektu

Odborný realizační tým je složen ze sociálního pracovníka, manažera Sdružení místních samospráv, z.s. ČR (SMS ČR) a odborných pracovníků.

Sociální pracovník zajistí naplňování hodnot, principů a metod sociální práce a zároveň bude koordinátorem klíčových aktivit projektu. Manažer SMS ČR pro Olomoucký kraj zajistí spolupráci s obcemi v ORP Přerov a bude součinný při realizaci všech KA. Odbornými pracovníky jsou zástupce Olomouckého kraje (KA č. 4) a vedoucí Odboru sociálních služeb města Přerova (KA č. 1, 3, 4).

Požadavky na sociálního pracovníka: VŠ vzdělání v oboru sociální práce, zkušenost se strategickým plánováním rozvoje služeb (minimálně na úrovni procesu KPSS) a lektorskou činností (5 let odborné praxe související s pracovní pozicí). Požadavky na manažera SMS ČR nejsou součástí projektu. Jedná se o externího pracovníka, který byl osloven při tvorbě projektu. Nedílnou součástí realizačního týmu jsou Odborní pracovníci pro realizaci KA č. 3. Jedná se o pracovníka Odboru sociálních věcí, oddělení plánování sociálních služeb a vedoucí Odboru sociálních služeb města Přerova. Tito odborní pracovníci budou též externí pracovníci, kdy požadavky na pozici jsou v kompetenci jejich zaměstnavatelů.

5.5 Očekávané přínosy projektu

V rámci realizace projektu jsou očekávány změny, které se projeví skrze naplňování klíčových aktivit. Jedná se o:

- **Aktivizace.** Klíčové aktivity (dále KA) projektu jsou nastaveny tak, aby podněcovaly primární cílovou skupinu ke změně pasivního postoje a přístupu v aktivní. Sociální pracovník vede osvětu o sociální problematice v rámci KA č. 2 a díky této aktivitě také zvyšuje povědomí o této oblasti a získává cílovou skupinu pro realizaci dalších KA.
- **Participace.** Nastavení udržitelné účasti na rozhodování a na přímé realizaci nastavování opatření do SPRSS na úrovni obce v rámci procesu KPSS v ORP Přerov bude realizována v KA č. 3.
- **Zplnomocnění.** Zplnomocnění bude realizováno po uschopnění a zkompetentnění primární cílové skupiny (KA č. 2, 3) a nastavení přímého financování sociálních služeb ze strany primární cílové skupiny bude uplatněno po realizaci KA č. 4.
- **Kolektivní/skupinová spolupráce.** Spolupráce primární cílové skupiny, sdílení dobré praxe, informovanost a transparentnost proběhne především v KA č. 2 a č. 4.

5.6 Přidaná hodnota projektu

Hlavní přidanou hodnotou projektu je vytvoření optimálního modelu financování sociálních služeb ze strany obcí na místní úrovni, který zohledňuje potřeby obcí a umožní

jim zabezpečovat kvalitní sociální služby svým obyvatelům. To přispívá k větší efektivitě a kvalitě sociální práce v celém ORP. Projekt také aktivizuje a motivuje zástupce obcí ORP Přerov k účasti v procesu plánování sociálních služeb a přináší jim tak možnost ovlivnit vývoj sociálních služeb podle skutečných potřeb a priorit. Projekt rovněž vytváří informační kampaň zaměřenou na primární cílovou skupinu s cílem zvýšit povědomí o problematice sociálních služeb a sociální práce a přispívá tak ke zvýšení informovanosti. Celkově projekt přináší významný přínos pro rozvoj sociální oblasti v ORP Přerov.

5.7 Finanční zajištění pro realizaci projektu

Finanční zajištění projektu je klíčovým faktorem pro jeho realizaci a úspěšnost. V tomto ohledu bude projekt hledat možnosti financování z evropských zdrojů, konkrétně z Operačního programu Zaměstnanost plus. Tento program je financován Evropskou unií a jeho cílem je podpořit zaměstnanost a vytvoření kvalitních pracovních míst v různých oblastech. V této návaznosti je třeba identifikovat vhodné výzvy a získat finanční prostředky pro realizaci všech aktivit projektu a dosáhnout stanovených cílů. Finanční podpora projektu umožní uskutečnění plánovaných aktivit, naplnění cílů a zajištění kvalitního výstupu, což přinese významné přínosy nejen pro obce ORP Přerov, ale také pro celý region Olomouckého kraje.

5.8 Šíření výstupů projektu

Výstupy projektu a informace o jeho průběžné realizaci budou zajišťovány celou dobu jeho trvání na internetových stránkách zapojené cílové skupiny. Zároveň budou informace zveřejněny na webových stránkách realizátora projektu. Mezi zveřejněné informace patří stručný popis projektu včetně jeho cílů, výsledků a zdůraznění, že je na daný projekt poskytována finanční podpora EU. Výstupy projektu budou dále šířeny prostřednictvím SMS ČR, Olomouckého kraje a města Přerova na jejich webových stránkách.

5.9 Popis a analýza potřeb cílové skupiny

5.9.1 Primární cílová skupina

Primární cílovou skupinou projektu jsou obce I. a II. typu ORP Přerov, což představuje celkový počet 58 obcí. Tato cílová skupina je přímo vázána na klíčové aktivity projektu,

což znamená, že se aktivně účastní všech aspektů projektu. Zástupci obcí, konkrétně starostové, jsou klíčovými subjekty, které přímo ovlivňují realizaci a úspěch projektu. Jejich aktivní účast při plánování a implementaci projektu je zásadní pro zajištění účinného a efektivního využití finančních prostředků a dosažení cílů projektu. Primární cílová skupina tím pádem zajišťuje úspěšné plnění cílů projektu a je klíčovým faktorem pro jeho celkovou úspěšnost.

Jedná se o obce:

– Beňov	– Lazníky	– Radslavice
– Bezuchov	– Lhotka	– Radvanice
– Bochoř	– Lipová	– Rokytnice
– Brodek u Přerova	– Líšná	– Říkovice
– Buk	– Lobodice	– Sobíšky
– Císařov	– Měrovice nad	– Stará Ves
– Citov	Hanou	– Stříbrnice
– Čechy	– Nahošovice	– Sušice
– Čelechovice	– Nelešovice	– Šišma
– Dobřčice	– Oldřichov	– Tovačov
– Domaželice	– Oplocany	– Troubky
– Dřevohostice	– Oprostovice	– Tučín
– Grymov	– Pavlovice	– Turovice
– Horní Moštěnice	u Přerova	– Uhřčice,
– Hradčany	– Podolí	– Věžky
– Kojetín	– Polkovice	– Vlkoš
– Kokory	– Prosenice	– Výkleky
– Křenovice	– Přestavlky	– Zábeštní Lhota
– Křtomil	– Radkova Lhota	– Žákovice
– Lazníčky	– Radkovy	– Želatovic

5.9.2 Sekundární cílová skupina

Sekundární cílovou skupinou jsou obyvatelé obcí ORP Přerov, neboť změny ve financování sociálních služeb ze strany obcí a osvětě o sociální problematice, ke kterým projekt směřuje, přímo ovlivní dostupnost a kvalitu sociálních služeb, které obyvatelé využívají. Tato skutečnost je zvláště důležitá, neboť kvalita sociálních služeb může mít velký dopad na kvalitu života obyvatel, a to především těch, kteří se ocitli v obtížné sociální situaci. Pokud budou kvalitní a dostupné služby

k dispozici, může to výrazně pomoci lidem v řešení jejich sociálních potřeb. Celkově se jedná o 36 672 obyvatel (ČSÚ, 2022, tabulka – počet obyvatel v obcích ORP Přerov).

5.9.3 Analýza potřeb primární cílové skupiny

Na základě provedené analýzy potřebnosti projektu bylo zjištěno, že hlavním problémem v návaznosti na projekt je nedostatečné financování sociálních služeb ze strany obcí. Během diskuzí se zástupci obcí ORP Přerov se ukázalo, že tato nedostatečnost je částečně způsobena nedostatkem informací o sociální oblasti a financování sociálních služeb obecně. Dalším významným faktorem je nedostatek času na samostatné zjišťování a zkoumání možností sociálních služeb pro obyvatele. I přes oslovování obcí koordinátorkou KPSS z městského úřadu Přerov se obce do tohoto procesu nezapojily, jelikož neměly dostatečné informace o potřebnosti jejich účasti. Koordinátorka sociálních služeb z ORP Přerov, Mgr. et Mgr. Blanka Hrubá, uvedla, že nemá dostatečný prostor na to, aby zajistila informovanost obcí, jelikož je současně vedoucí oddělení sociálních služeb a bydlení a její agenda má široký rozsah. Oslovení obcí o zapojení do procesu KPSS tak bylo doposud řešeno pouze dopisem (Hrubá, 2023).

5.10 Klíčové aktivity projektu

V rámci projektu jsou klíčové aktivity úzce provázány s cíli projektu a zajištěním potřebných zdrojů pro jejich úspěšné naplnění. Tyto aktivity jsou plánovány s ohledem na pečlivě stanovenou časovou posloupnost, aby bylo dosaženo maximální efektivity a úspěšnosti projektu. Personální zajištění klíčových aktivit projektu je rovněž kritickým faktorem, který ovlivňuje jeho celkovou úspěšnost.

Jedná se o tyto klíčové aktivity:

- KA č. 1 – Kulatý stůl
- KA č. 2 – Osvěta zástupců obcí ORP Přerov o sociální oblasti a procesu KPSS
- KA č. 3 – Udržitelné zapojení obcí do procesu KPSS v ORP Přerov
- KA č. 4 – Pracovní skupina pro tvorbu optimálního systému financování sociálních služeb ze strany obcí v ORP Přerov

5.10.1 KA č. 1 – Kulatý stůl

Za účelem naplnění klíčové aktivity číslo jedna bude v úvodu a závěru projektu uspořádáno setkání „Kulatý stůl“, které proběhne na Odboru sociálních věcí v městě Přerov. Toto setkání bude sestaveno z administrativního a odborného týmu složeného ze sociálního pracovníka, manažera SMS ČR, vedoucího odboru sociálních věcí města Přerova a manažera projektu. Součástí setkání bude také odborný sociolog, jehož náklady budou financovány na základě přímých nákladů projektu a jehož výběr proběhne prostřednictvím poptávkového řízení. Cílem setkání „Kulatého stolu“ bude nastavení realizační strategie projektu, závěrečné vyhodnocení úspěšnosti informační kampaně, zajištění strategie na udržitelné zapojení obcí do procesu KPSS v ORP Přerov na základě získaných informací z KA č. 3.

Individuální role při realizaci klíčové aktivity jsou rozděleny takto:

Manažer Sdružení místních samospráv ČR zajistí vhodné prostory pro konání dvou seminářů pro primární cílovou skupinu, prostor pro sociálního pracovníka na Krajském shromáždění a poskytuje seznam kontaktů. V rámci „kulatého stolu“ prezentuje získané zkušenosti s cílovou skupinou.

Sociální pracovník poskytuje informace o metodách a teoriích sociální práce, které budou aplikovány při realizaci celého projektu. Informuje o tématech seminářů a jejich propojení s cíli projektu, vytváří realizační strategii a řídí jednání. Zároveň je klíčovou osobou pro primární cílovou skupinu a zodpovídá veškeré jejich dotazy. Pro cílovou skupinu je k dispozici na telefonu, e-mailu a realizuje setkání v místě obecního úřadu konkrétního zájemce (ve spolupráci s manažerem SMS ČR).

Odborný sociolog spolupracuje na tvorbě otázek pro zjištění stavu informovanosti primární cílové skupiny a připravuje vstupní a výstupní dotazník v elektronické podobě. Následně zajišťuje vyhodnocení dotazníků a závěrečné vyhodnocení. Při závěrečném setkání je součinný při zvolení závěrečné strategie udržitelného zapojení obcí do procesu KPSS v ORP Přerov.

Manažer projektu zajišťuje správný průběh fází projektu a udržuje komunikaci s poskytovatelem finanční podpory.

Součástí realizační strategie je:

- Seznam všech kontaktů primární cílové skupiny,
- dohoda, kdo bude oslovovat primární cílovou skupinu (sociální pracovník nebo manažer SMS ČR),
- soupis počtu a míst seminářů/webinářů,

- úvodní a závěrečný dotazník na zjišťování informovanosti cílové skupiny v online verzi.

Z úvodního i závěrečného setkání bude vyhotoven zápis a pořízena prezenční listina.

Harmonogram:

- 1.-2. 2024
- 11. 2025

Přehled nákladů:

- Poměrná část mzdy 1.1.1.1.1 Sociální pracovník (koordinátor)
- Poměrná část mzdy 1.1.1.2.1 Manažer SMS ČR
- Poměrná část položky rozpočtu 1.1.2 Neinvestiční majetek
- Poměrná část položky rozpočtu 1.1.3.1 Dotazníkové šetření
- Poměrná část položky rozpočtu 1.2 Nepřímé náklady

Výstup z KA č. 1:

- Uskutečnění 2 jednání „Kulatého stolu“ (Zápisy, prezenční listiny)
- Realizační strategie
- Vytvořené dotazníky
- Finální strategie zapojení obcí do procesu KPSS v ORP Přerov

5.10.2 KA č. 2 – Osvěta zástupců obcí ORP Přerov o sociální oblasti a procesu KPSS

Realizace KA č. 1 je zaměřena na 2 okruhy:

1. Informační kampaň
2. Dotazníkové šetření

Ad 1.

Po setkání "Kulatého stolu" bude realizováno několik aktivit v souladu s nastavenou komunikační strategií. Konkrétně se jedná o **dva semináře a dva webináře**, ze kterých bude vytvořen záznam. Tento záznam bude rozposlán všem zástupcům z primární cílové skupiny. V rámci spolupráce se Sdružením místních samospráv ČR, z.s. bude také uspořádáno jedno Krajské shromáždění Olomouckého kraje. Sociální pracovník bude mít na tomto shromáždění prostor po dobu 30 minut.⁴ Cílem informační kampaně je zvýšení

⁴ Vedení Sdružení místních samospráv ČR, z.s. je této možnosti nakloněno.

informovanosti zástupců obcí o sociální oblasti, procesu KPSS, financování a poskytování sociálních služeb.

Semináře č. 1 a 2 budou v délce 5 hodin. Tato délka seminářů je pro zástupce obcí běžná a přijatelná (Manažer SMS ČR, 2023). Celý seminář bude organizovat sociální pracovník s manažerem SMS ČR. Vedení semináře má na starosti manažer SMS ČR jakožto odborník na organizační činnost.

První část semináře se zaměřuje na sociální oblast, konkrétně sociální služby a jejich financování. Téma bude přednášet sociální pracovník jako odborník na téma. Druhá část semináře se zaměřuje na následné propojení a zapojení starostů obcí v procesu KPSS. Tuto část bude přednášet přízvaný odborník z Centra pro komunitní práci východní Morava (CpKP VM), které se již řadu let zabývá právě procesem KPSS a zapojením veřejnosti⁵. Závěrečná část bude patřit příkladům dobré praxe z Jihomoravského kraje a bude ji přednášet host z daného kraje. Příklad dobré praxe spočívá v nastavení smluvní spolupráce mezi krajem a obcemi s rozšířenou působností a jejich zapojením do procesu KPSS (více v bodu 4.3. analýzy potřebnosti). Semináře budou případně dopraveny na základě vyhodnocení prvního dotazníkového šetření.

Semináře budou realizovány s odstupem 14 dnů a budou mít stejné téma. Díky tomu si může primární cílová skupina vybrat vhodnější termín a prostor konání.

Webináře budou konané na platformě Microsoft Teams a bude z nich pořízen záznam, který bude distribuován všem zástupcům primární cílové skupiny a budou ho mít díky tomu neustále k dispozici. Tento způsob je nastaven v rámci příkladů dobré praxe na základě činností manažera SMS ČR.

Téma prvního webináře je stejné jako téma seminářů, stejně tak i školitelé. Přihlásit se mohou všichni zástupci primární cílové skupiny. První webinář se bude konat týden po druhém semináři. Druhý webinář bude realizován po druhém dotazníkovém šetření a závěrečném vyhodnocení. Téma tohoto webináře bude stanoveno na základě výsledků závěrečného hodnocení a jeho součástí bude i diskuze.

Na Krajském shromáždění SMS ČR Olomouckého kraje vystoupí sociální pracovník, který bude přednášet o sociální oblasti a procesu KPSS.

Jako součást informační kampaně bude vytvořen **leták** s kontakty na sociálního pracovníka a základními informacemi o projektu. Vznikne také **informační brožura**, která bude obsahovat shrnutí informací z uvedených seminářů. Brožura i leták budou distribuovány elektronickou formou všem obcím v rámci oblasti ORP Přerov. Kromě toho budou ke stažení na internetových stránkách města Přerova a Sdružení místních samospráv ČR, z.s. V tištěné formě budou distribuovány na seminářích. Sociální pracovník, který zároveň působí jako koordinátor projektu, bude zodpovědný

⁵ Vedení Centra pro komunitní práci východní Morava je této možnosti nakloněno.

za kompletaci informací v letáku i brožuru a následného grafického zpracování výsledné podoby prostřednictvím zkušeného grafika nebo grafického studia/tiskárny.

Ze všech seminářů, webinářů i Krajského shromáždění vznikne prezenční listina (u webináře pouze soupis zúčastněných osob).

Ad 2.

Primární cílová skupina bude oslovena formou dotazníkového šetření. Cílem je ověřit počáteční znalosti primární cílové skupiny a získané znalosti po konání seminářů a webinářů.

První dotazník bude distribuován elektronicky, a to před zahájením realizace klíčové aktivity. Vznikne stručné vyhodnocení, které zpracuje odborný sociolog.

Druhý dotazník bude distribuován papírovou formou na seminářích, a elektronicky na konaném webináři. Z prvního a druhého dotazníkového šetření vznikne závěrečná analytická vyhodnocující zpráva, která bude porovnávat informovanost cílové skupiny před a po realizaci této klíčové aktivity. Tuto zprávu vyhotoví odborný sociolog.

Harmonogram:

- 2.-7. 2024

Přehled nákladů:

- Poměrná část mzdy 1.1.1.1.1 Sociální pracovník (koordinátor)
- Poměrná část mzdy 1.1.1.2.1 Manažer SMS ČR
- Poměrná část položky rozpočtu 1.1.2 Neinvestiční majetek
- Poměrná část položky rozpočtu 1.1.3.1 Dotazníkové šetření
- Položka rozpočtu 1.1.3.2 Leták - grafické práce
- Položka rozpočtu 1.1.3.3 Informační brožura - grafické práce
- Poměrná část položky rozpočtu 1.2 Nepřímé náklady

Výstupy z klíčové aktivity č. 2:

- 2 semináře (prezenční listiny)
- 2 webináře (soupis účastníků)
- 1 Krajské shromáždění SMS ČR (prezenční listina)
- Leták
- Informační brožura
- Zpráva o výsledcích prvního dotazníkového šetření
- Závěrečná analytická vyhodnocující zpráva z dotazníkového šetření

5.10.3 KA č. 3 - Udržitelné zapojení obcí do procesu KPSS v ORP

Přerov

Klíčová aktivita bude realizována po realizaci KA č. 2, kdy bude mít cílová skupina dostatek informací o sociální oblasti a procesu KPSS. Cílem klíčové aktivity je zajistit udržitelné zapojení obcí do procesu KPSS v ORP Přerov. V rámci klíčové aktivity se setká sociální pracovník jednotlivě se všemi zástupci primární cílové skupiny dle jejich časových možností a nastaveného harmonogramu. V případě problémů s domluvou setkání zasáhne manažer SMS ČR. Toto setkání bude mít za účel řešit konkrétní způsoby, jak mohou obce aktivně a účinně participovat v procesu KPSS. Během rozhovorů vysvětlí sociální pracovník výhody zapojení do procesu KPSS v ORP Přerov a poskytne shrnující informace, které starostové potřebují pro rozhodnutí o své účasti. Dále společně s jednotlivými starosty identifikuje potenciální překážky a navrhnou řešení, jak se s nimi vyrovnat. To pomůže zajistit udržitelné a úspěšné zapojení obcí do procesu KPSS.

Jelikož je participace důležitým prvkem tohoto projektu, je důraz kladen na zapojení všech zúčastněných a na to, aby každý měl možnost se vyjádřit. Tato setkání budou mít významný dopad na celkovou úspěšnost projektu, neboť jejich výsledkem budou konkrétní způsoby, jak se obce mohou zapojit do procesu KPSS, které budou následně implementovány v praxi.

Výsledky budou předány na závěrečném setkání „Kulatého stolu“ (KA č. 1), kde bude v součinnosti účastníků nastavena finální strategie zapojení primární cílové skupiny do procesu KPSS v ORP Přerov. Vedoucí odboru sociálních služeb města Přerova bude dále již aplikovat konkrétní strategii při dalším procesu KPSS.

Z osobních jednání budou pořízeny podepsané zápisy.

Harmonogram:

- 8.-12. 2024
- 1.-10. 2025

Přehled nákladů:

- Poměrná část mzdy 1.1.1.1.1 Sociální pracovník (koordinátor)
- Poměrná část mzdy 1.1.1.2.1 Manažer SMS ČR
- Poměrná část položky rozpočtu 1.1.2 Neinvestiční majetek
- Poměrná část položky rozpočtu 1.2 Nepřímé náklady

Výstupy z klíčové aktivity č. 3:

- 58 osobních setkání (podepsané zápisy z jednání)

5.10.4 KA č. 4 - Pracovní skupina pro tvorbu optimálního systému financování sociálních služeb ze strany obcí v ORP Přerov

V rámci klíčové aktivity bude zřízena pracovní skupina, která se bude skládat z 10 vybraných zástupců primární cílové skupiny (výběr provede sociální pracovník na základě KA č. 3, kdy vytipuje nejvhodnější, angažované a zapálené jedince z primární cílové skupiny), sociálního pracovníka, manažera SMS ČR, vedoucí odboru sociálních věcí města Přerova a zástupce z Olomouckého kraje. Na jednání mohou být přizváni hosté, jejichž potřeba účasti vyvstane na základě setkávání.

Cílem pracovní skupiny je nastavit optimální systém financování sociálních služeb ze strany obcí v ORP Přerov. Výstupem bude systém financování sociálních služeb ze strany obcí ORP Přerov, který zpracuje sociální pracovník.

Svolávat setkání bude sociální pracovník a jednání povede manažer SMS ČR, který má zkušenosti s facilitací různých setkání. Pracovní skupina se sejde minimálně pětkrát v rámci projektu a nastaveného harmonogramu. V případě potřeby budou doplněna další setkání nad rámec projektu. Setkání bude probíhat hybridně, a to prezenčně na odboru sociálních věcí města Přerova s možností online připojení.

Nastavení pravidel fungování skupiny bude v kompetenci samotných členů. Na základě společného konsensu vznikne jednací řád pracovní skupiny. Sociální pracovník bude podle potřeby poskytovat vzdělávací a strategickou podporu z pohledu sociální oblasti. Manažer SMS ČR vytvoří jednací řád, který bude schválen všemi členy skupiny způsobem per rollam, aby již druhé setkání mohlo probíhat na jeho základě.

Součástí klíčové aktivity je představení návrhu financování sociálních služeb ze strany obcí ORP Přerov a její následné schválení všemi zástupci primární cílové skupiny. Toto schválení bude provedeno na závěrečném setkání všech zúčastněných osob v rámci projektu a na základě jeho schválení bude v ORP již nastavený systém financování sociálních služeb obcí ORP Přerov. Schválení bude zaznamenáno formou zápisu. Proběhne také představení udržitelného zapojení obcí ORP Přerov do procesu KPSS. Setkání se uskuteční v obci jednoho zástupce primární cílové skupiny a bude domluveno na závěrečném jednání pracovní skupiny. Setkání povede manažer projektu SMS ČR a výstup představí sociální pracovník. Pracovní skupina se může sejít dle potřeby i po realizaci projektu.

Ze všech jednání bude pořízen zápis a prezenční listina.

Harmonogram:

– 3.-12. 2025

Přehled nákladů:

- Poměrná část mzdy 1.1.1.1.1 Sociální pracovník (koordinátor)
- Poměrná část mzdy 1.1.1.2.1 Manažer SMS ČR
- Poměrná část položky rozpočtu 1.1.2 Neinvestiční majetek
- Poměrná část položky rozpočtu 1.2 Nepřímé náklady

Výstupy z klíčové aktivity č. 4:

- Minimálně 5 setkání pracovní skupiny (zápisy a prezenční listiny)
- Jednací řád pracovní skupiny
- Závěrečné setkání (prezenční listina)
- Nastavený systém financování sociálních služeb obcí ORP Přerov

5.11 Indikátory projektu

V projektu jsou zaznamenány **indikátory výstupu a výsledku**. Indikátory výstupu sledují konkrétní aktivity projektu a poskytují informace o výstupech. Na druhé straně indikátory výsledku jasně prokazují, zda byly dosaženy cíle projektu (MMR, 2013). Indikátory jsou zaznamenány za všechny klíčové aktivity společně a je přidán jejich konkrétní popis a návaznost na jednotlivé klíčové aktivity.

1. Pracovní setkání

- Výchozí hodnota: 0
- Cílová hodnota: 7
- Datum cílové hodnoty: 31. 12. 2025
- Měrná jednotka: Počet
- Typ indikátoru: Výstup

Jedná se o celkový počet uskutečněných pracovních setkání (KA č. 1, 2).

Do tohoto indikátoru jsou započítána 2 setkání „kulatého stolu“ v rámci KA č. 1 a 5 setkání pracovní skupiny v rámci KA č. 4. Prokázání poskytnutí této podpory bude prostřednictvím prezenčních listin a případného seznamu z Microsoft Teams v rámci hybridního setkání pracovní skupiny.

2. Účastníci informační kampaně

- Výchozí hodnota: 0
- Cílová hodnota: 58
- Datum cílové hodnoty: 31. 7. 2024
- Měrná jednotka: Osoby
- Typ indikátoru: Výstup

Jedná se o celkový počet osob primární cílové skupiny, které v rámci projektu získaly podporu formou vzdělávacích seminářů, webinářů (KA č. 2).

Do tohoto indikátoru jsou započítány osoby, které získají podporu v rámci realizace KA č. 2 (58 členů primární cílové skupiny). Prokázání poskytnutí této podpory bude prostřednictvím prezenčních listin a seznamu osob z webinářů. Každá osoba je započítána pouze jednou.

3. Vzdělávací/osvětové setkání

- Výchozí hodnota: 0
- Cílová hodnota: 6
- Datum cílové hodnoty: 31. 12. 2025
- Měrná jednotka: Počet
- Typ indikátoru: Výstup

Jedná se o celkový počet uskutečněných seminářů, workshopů, krajských shromáždění a závěrečných setkání, které v rámci projektu byly uskutečněny (KA č. 2, 4).

Do tohoto indikátoru jsou započítány 2 semináře, 2 workshopy, 1 krajské shromáždění z KA č 2 a 1 závěrečné setkání z KA č. 4. Prokázání počtu seminářů bude prostřednictvím prezenčních listin a seznamu osob z webinářů.

4. Účastníci v rámci osobních setkání

- Výchozí hodnota: 0
- Cílová hodnota: 58
- Datum cílové hodnoty: 31. 12. 2025
- Měrná jednotka: Osoby
- Typ indikátoru: Výstup

Jedná se o celkový počet osob primární cílové skupiny, které v rámci projektu získaly podporu formou osobního setkání se sociálním pracovníkem (KA č. 3).

Do tohoto indikátoru jsou započítány osoby, které získají podporu v rámci realizace KA č. 3. Prokázání poskytnutí této podpory bude prostřednictvím podepsaných zápisů z jednání. Každá osoba je započítána pouze jednou.

5. Prováděcí a informační dokumenty

- Výchozí hodnota: 0
- Cílová hodnota: 5
- Datum cílové hodnoty: 30. 4. 2025
- Měrná jednotka: Počet
- Typ indikátoru: Výstup

Jedná se o celkový počet vytvořených prováděcích a informačních dokumentů (KA č. 1, 2, 4).

Do tohoto indikátoru jsou započítány 1 realizační strategie a zpráva o výsledcích z dotazníkového šetření v rámci realizace KA č. 1. Dále je započítána 1 informační brožura a 1 leták v rámci KA č. 2. Součástí je i 1 vytvořený jednací řád pracovní skupiny v rámci KA č. 4. Prokázání tohoto indikátoru bude doložením prováděcích a informačních dokumentů.

6. Počet napsaných strategických a vyhodnocujících dokumentů

- Výchozí hodnota: 0
- Cílová hodnota: 3
- Datum cílové hodnoty: 31. 12. 2025
- Měrná jednotka: Počet
- Typ indikátoru: Výsledek

Jedná se o celkový počet vytvořených dokumentů, které prokazují naplnění cílů projektu (KA č. 1).

Do tohoto indikátoru je započítána 1 závěrečná analytická vyhodnocující zpráva z dotazníkového šetření a 1 finální strategie zapojení obcí do procesu KPSS v ORP Přerov vyhotovených v rámci KA č. 1. Dalším dokumentem je 1 nastavený systém financování sociálních služeb obcí ORP, který bude vyhotoven v rámci KA č. 4.

Závěrečná analytická vyhodnocující zpráva z dotazníkového šetření poskytne komplexní pohled na úspěšnost a naplnění cíle projektu "Zvýšení povědomí zástupců obcí ORP Přerov o sociálních oblastech". Tato zpráva bude zároveň sloužit jako základ pro další kroky v rámci nastavených cílů a klíčových aktivit projektu.

Finální strategie pro zapojení obcí do procesu KPSS v ORP Přerov bude poskytovat konkrétní postupy a doporučení pro udržitelné zapojení obcí do procesu KPSS a jejich participaci na financování sociálních služeb. Tento krok je důležitým cílem projektu a přispěje k zajištění dostupné a kvalitní sítě sociálních služeb na místní úrovni. Zároveň účast obcí na procesu KPSS zajistí přenos informací o potřebách sekundární cílové skupiny a podpoří tak zajištění sítě sociálních služeb „šité na míru“ obyvatelům obce.

Nastavení systému financování sociálních služeb obcí ORP Přerov představuje významný krok k zajištění udržitelného a efektivního poskytování sociálních služeb. To je klíčové nejen pro poskytování služeb občanům, ale také pro podporu růstu a rozvoje sociálních služeb na místní úrovni.

5.12 Management rizik

Projekt byl připraven s ohledem na primární cílovou skupinu projektu. Vychází z identifikovaných potřeb této skupiny zmapovaných při tvorbě analýzy potřebnosti projektu. Přesto lze identifikovat několik potenciálně rizikových oblastí, které mohou ovlivnit dosažení a kvalitu cílů projektu.

Rizika, které projekt obklopují:

1. **Velmi nízká ochota cílové skupiny** aktivně se zapojit do řešení problémů a do projektových aktivit.
2. **Finanční rizika** z důvodů opožděných plateb či nedostatečného financování ze strany poskytovatele podpory.
3. **Personální rizika**, zejména odstoupení klíčových pracovníků žadatele na danou problematiku.
4. **Administrativní rizika** spojená s možností průběžných změn, podmínek pro realizaci projektu.
5. **Nedodržení harmonogramu** spojené s nečekanými událostmi.

Rizika budou eliminována následujícím způsobem:

1. **Nízká ochota cílové skupiny** bude řešena intenzivní propagací projektových aktivit směrem k cílové skupině s cílem podpořit jejich motivaci, osobně vyhledat, kontaktovat a oslovit cílovou skupinu pro vstup do projektu. Úzce spolupracovat s manažerem SMS ČR a vedoucí odboru sociálních služeb města Přerova, kteří mají kontakty na cílovou skupinu, dobře ji znají a pomohou ji motivovat ke vstupu do projektu.
2. **Finanční rizika** budou řešena vytvořením dostatečné rozpočtové rezervy pro případnou nutnost předfinancování projektových aktivit z vlastních zdrojů, aby nebyla ohrožena bezproblémová realizace projektu.
3. **Personální rizika** budou řešena vytvořením dostatečné kapacity odborníků, kteří budou složeni z osvědčených a stabilních pracovníků žadatele a v případě potřeby budou flexibilně nahrazeni (pravidla vzájemné zastupitelnosti).
4. **Administrativní rizika** budou řešena vytvořením dostatečné kapacity administrátorů, včetně využití personálních administrativních kapacit v organizaci žadatele.
5. **Harmonogram** a jeho termíny jednotlivých aktivit budou průběžně sledovány. Neočekávané změny budou řešeny žádostí o změnu projektu či v případě neočekávané situace (například pandemie) bude žádáno o prodloužení projektu.

5.13 Harmonogram projektu

Obrázek č. 9: Harmonogram

ROK	2024												2025												Výstupy klíčových aktivit
Měsíc	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Číslo a název aktivity																									
1 Kulatý stůl																									Prezenční listiny, zápis
1.1 Realizační strategie																									Realizační strategie
1.2 Finální strategie zapojení obcí do procesu KPSS v ORP Přerov																									Finální strategie zapojení obcí do procesu KPSS v ORP Přerov
2 Osvěta zástupců obcí ORP Přerov o sociální oblasti a procesu KPSS																									58 podpořených osob
2.1 Semináře																									Prezenční listiny
2.2 Webináře																									Seznam podpořených osob
2.3 Krajské shromáždění																									Prezenční listina
2.4 Propagační a informační materiály																									Leták, informační brožura
2.5 Dotazníkové šetření																									Zpráva výsledků z prvního dot. šetření, Závěrečná analytická vyhodnocující zpráva dot. šetření
3 Udržitelné zapojení obcí do procesu KPSS v ORP Přerov (osobní setkání)																								Podepsané zápisy z jednání	
4 Pracovní skupina pro tvorbu optimálního systému financování sociálních služeb ze strany obcí v ORP Přerov																									
4.1 Jednání pracovní skupiny																								Zápisy z jednání, prezenční listiny	
4.2 Jednací řád																								Jednací řád pracovní skupiny	
4.3 Závěrečné setkání																									Prezenční listina, zápis o schválení
4.4 Systém financování sociálních služeb obcí ORP Přerov																									Nastavený a schválený systém financování sociálních služeb obcí ORP Přerov

Zdroj: Vlastní tvorba

5.14 Rozpočet projektu

Tabulka č. 2: Rozpočet projektu

Kód	Název	Cena jednotky	Počet jednotek	Částka celkem	Měrná jednotka
1	Celkové způsobilé výdaje			1902875	
1.1	Přímé náklady			1522300	
1.1.1	Osobní náklady			1440000	
1.1.1.1	Pracovní smlouvy			960000	
1.1.1.1.1	Sociální pracovník (koordinátor)	40000	24	960000	Osoboměsíc
1.1.1.2	Dohody o pracovní činnosti			480000	
1.1.1.2.1	Manažer SMS ČR	500	960	480000	Počet hodin
1.1.2	Neinvestiční majetek			51300	
1.1.2.1	Neodpisovaný nehmotný majetek			6500	
1.1.2.1.1	Kancelářský balík MS Office	6500	1	6500	Kus
1.1.2.2	Neodpisovaný hmotný majetek			44800	
1.1.2.2.1	Notebook	17000	1	17000	Kus
1.1.2.2.2	Mobilní telefon	5000	1	5000	Kus
1.1.2.2.3	Multifunkční zařízení pro standardní využití	7000	1	7000	Kus
1.1.2.2.4	Kompaktní přenosný dataprojektor	12100	1	12100	Kus
1.1.2.2.5	Projekční přenosné plátno	3700	1	3700	Kus
1.1.3	Nákup služeb			31000	
1.1.3.1	Dotazníkové šetření	10000	2	20000	Kus
1.1.3.2	Leták - grafické práce	1000	1	1000	Kus
1.1.3.3	Informační brožura - grafické práce	10000	1	10000	Kus
1.2	Nepřímé náklady	1522300	25	380575	Procent

Zdroj: Vlastní tvorba

V rámci kapitoly 5.7 Finanční zajištění projektu je nastaveno toto zajištění z Operačního programu zaměstnanost +. Z tohoto důvodu je rozpočet projektu tvořen na základě dokumentu „*Specifická část pravidel pro žadatele a příjemce v rámci opz+*“.

Nepřímé náklady projektu jsou vyjádřeny v procentech vzhledem k celkovým způsobitelným přímým nákladům. Při projektech do deseti milionů korun je stanovena výše nepřímých nákladů na 25 %. V nepřímých nákladech jsou zařazeny osobní náklady pracovníků, kteří nepracují přímo s cílovou skupinou projektu nebo nezajišťují výstup, který je určen k přímému využití cílovou skupinou projektu (ESFČR, 2023, s. 58).

Jedná se o manažera projektu a finančního manažera. Vedoucí odboru sociálních služeb města Přerova a pracovník Krajského úřadu Olomouckého kraje jsou v projektu zapojeni bez finančního příspěvku.

Dalšími náklady, které spadají do nepřímých nákladů projektu jsou spotřební materiál (kancelářské potřeby, pomůcky), prostory pro realizaci projektu (nájem prostor a sálů), internetové připojení, tisky (leták, informační brožura), zařízení a vybavení (včetně výpočetní techniky) pro pracovní pozice, jejichž osobní náklady jsou hrazeny z nepřímých nákladů (ESFČR, 2023, s. 60).

5.15 Logický rámec projektu

Obrázek č. 10: Logický rámec projektu

	Popis	Objektivně ověřitelné ukazatele	Zdroje informací k ověření	Předpoklady/rizika
Přesahující cíl	Udržitelně zapojené obce ORP Přerov do procesu KPSS a navýšené financování sociálních služeb ze strany obcí ORP Přerov.	Počet zapojených obcí v procesu KPSS Porovnání financování ss ze strany obcí před a po realizaci projektu	Prezenční listiny z KPSS ORP Přerov Analýza zdrojů z ORP Přerov/MPSV	
Hlavní cíl projektu	Informování zástupci obcí o sociální oblasti, posílení jejich schopností a participace v oblasti plánování, financování a poskytování sociálních služeb.	58 proškolených osob 58 osobních návštěv sociálního pracovníka na obcích Nastavený systém financování sociálních služeb ze strany obcí ORP Přerov Nastavený systém udržitelného zapojení obcí ORP do procesu KPSS	Prezenční listiny Podepsané zápisy Schválené dokumenty ze strany primární cílové skupiny	Nenaplnění cíle Nedostatek finančních prostředků k realizaci cíle Rizika spojená s administrací projektu Nedodržení harmonogramu projektu Nenaplnění indikátorů projektu Personální zajištění projektu
Výstupy a výsledky	Vytvořený systém financování sociálních služeb ze strany obcí, nastavená udržitelná strategie zapojení obcí do KPSS v ORP Přerov a realizované vzdělávací semináře a setkání, leták, informační brožura, realizační strategie a zpráva z dot. Šetření a závěrečná analytická zpráva z dot. šetření	58 proškolených osob 58 osobních setkání 2 semináře 2 webináře 1 krajské shromáždění 1 závěrečné setkání 1 zpráva z dot. Šetření 1 závěrečná analytická zpráva z dot. Šetření 1 jednací řád 1 realizační strategie 4 setkání prac. skupiny 2 setkání kulatého stolu	Prezenční listiny Podepsané zápisy Seznam osob Dokumenty v elektronické a tištěné podobě	Ochota primární cílové skupiny Schválení dokumentů Kvalita zpracování dokumentů

Aktivity	Aktivity: KA 1 • 2 jednání kulatého stolu • Vytvoření realizační strategie • Zhotovení finální strategie zapojení obcí ORP Přerov do procesu KPSS KA 2 • Realizace 2 seminářů • 2 webinářů • 1 krajského shromáždění • Tvorba a distribuce 1 letáku • Tvorba a distribuce 1 brožury • 2 x realizace dotazníkového šetření KA 3 • 58 Osobních setkání sociálního pracovníka a primární cílové skupiny – předání informací o KPSS ORP Přerov KA 4 • 5 jednání pracovní skupiny • Nastavení systému financování sociálních služeb obcí ORP Přerov • Závěrečné setkání • Schválení dokumentů na závěrečném setkání	Lidské zdroje: KA 1 • Sociální pracovník, manažer SMS ČR, manažer projektu, vedoucí odboru soc. Služeb města Přerova KA 2 • Sociální pracovník, manažer SMS ČR, odborný sociolog, grafik KA 3 • Sociální pracovník KA 4 • Sociální pracovník, manažer SMS ČR, vedoucí odboru sociálních služeb města Přerova, zástupce Olomouckého kraje	Časový rámec aktivit: • KA 1 - 1., 2. 2024, 11.2025 • KA 2 - 2.-7. 2024 • KA 3 - 8.-12. 2024, 1.-10.2025 • KA 4 - 3.-12. 2025	• Nedostatek finančních prostředků • Nedodržení harmonogramu • Nezáměr ze strany primární cílové skupiny • Personální rizika • Administrativní rizika

Zdroj: Vlastní tvorba

Závěr

V České republice je financování sociálních služeb nastaveno jako vícezdrojové, což znamená, že se podílí více zdrojů, včetně státního rozpočtu, rozpočtu kraje, obce, klientů, sponzorů či dárců, klientů a zdrojů z vlastní činnosti. Nicméně, zjištěné poznatky ukazují, že hlavním problémem v oblasti financování sociálních služeb ze strany obcí je jejich nedostatečné financování. Tento problém vychází z nedostatečného povědomí obcí o oblasti sociálních služeb, nedostatečného zapojení obcí do procesu KPSS a neukotvení této problematiky v legislativě. **Cílem bakalářské práce bylo popsat aktuální situaci financování sociálních služeb obcemi a zvýšit možnost participace obcí v procesu plánování a financování těchto služeb. Tento cíl se v plném rozsahu podařilo naplnit dle níže popsaných informací.**

Z pohledu teorií a metod sociální práce lze v návaznosti na téma pracovat v oblasti reformního paradigmatu, makro pohledu sociální práce a teorie kritické a radikální sociální práce, která kromě metody participace nabízí aktivní zapojení primární cílové skupiny metodou komunitního plánování sociálních služeb. Tento souběh může přinést potenciál pro vytvoření sítě sociálních služeb na místní úrovni, která bude odpovídat potřebám komunity a zajišťovat dostupnost kvalitních sociálních služeb pro všechny občany. Díky tomuto zapojení se otevrou obzory obcím, které se díky vyšší informovanosti budou podílet vyššími procenty na financování těchto služeb.

Etické hledisko financování sociálních služeb obcemi má etické dilema, zda má být povinnost financování přenesena výhradně na stát či kraje, nebo zda mají mít obce zodpovědnost za financování sociálních služeb pro své obyvatele. Etický kodex sociálních pracovníků klade důraz na respektování důstojnosti a práv všech lidí a poskytování služeb bez diskriminace. Proto by mělo být zajištěno, aby finanční prostředky byly rozdělovány na základě potřeb obyvatel a nedocházelo k diskriminaci určitých skupin obyvatel. Využití metody komunitního plánování sociálních služeb může být řešením, které zapojí obce do tvorby strategického dokumentu rozvoje sociálních služeb na místní úrovni a zajistí tak onu dostupnou a kvalitní sociální síť.

Analýza potřebnosti ukázala hlavní problém – nedostatečné financování sociálních služeb ze strany obcí. Zároveň stanovuje opatření (klíčové aktivity) projektu, který přímo na tuto analýzu navazuje.

Projekt řeší základní stanovený problém. Klíčové aktivity projektu jsou nastaveny tak, aby jejich realizací došlo k navýšení informovanosti primární cílové skupiny o sociálních službách, jejich plánování a financování. Je navržena informační kampaň, která obsahuje několik seminářů, webinářů a krajské shromáždění, kde získá tato skupina přehled a dojde k jejich zplnomocnění. Zároveň jsou vybráni aktivní zástupci, kteří se budou, společně s týmem odborných pracovníků, setkávat na jednáních pracovní skupiny a navrhnou konkrétní systém financování sociálních služeb obcí ORP Přerov

tak, aby pro ně byl tento systém schůdný. Projekt zároveň řeší zapojení obcí do procesu KPSS, kdy dosavadní získané vědomosti podpoří sociální pracovník při osobních návštěvách obcí. Na těchto setkáních dojde k jejich motivaci, a především budou zjišťovány možnosti, jak vidí ideální zapojení sama cílová skupina. Ze všech zjištěných poznatků vznikne finální strategie zapojení obcí do procesu KPSS v ORP Přerov. Celý projekt provází tým odborníků, který se schází u „kulatého stolu“ a v úvodu projektu nastaví realizační strategii. Během projektu budou také provedena dvě dotazníková šetření, která poslouží k vyhodnocení úspěšnosti informační kampaně. Na závěrečném setkání projektu dojde ke schválení výstupních dokumentů.

Realizací projektu dojde k navýšení informovanosti a participace obcí v sociální oblasti, a především financování sociálních služeb a jejich plánování. Což zapříčiní kvalitní a dostupnou síť sociálních služeb na místní úrovni pro sekundární cílovou skupinu.

- MMR. *Zásady tvorby a používání indikátorů v programovém období 2014–2020* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2013 [cit. 27. 4. 2023]. Dostupné z: https://www.dotaceu.cz/getmedia/e734008b-1b39-46a4-9f88-d2b75d740030/MP-Indikatoru-2014-2020_v1-0_2013-08-09.pdf
- MPSV. *Analýza financování sociálních služeb v České republice* [online]. Praha: MPSV, 2019 [cit. 20. 3. 2023]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/225517/Anal%C3%BDza+financov%C3%A1n%C3%AD+soci%C3%A1ln%C3%ADch+slu%C5%BEeb_2019.pdf/3c8c3bf8-c747-09b0-9308-3838a646c465
- MPSV. *Doporučení ke kvalitě a účinnosti služeb v oblasti zaměstnanosti, sociálních věcí a rodiny* [online]. Praha: MPSV, 2020 [cit. 20. 3. 2023]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/225517/KA+5_Doporu%C4%8Den%C3%A1D+%28metodick%C3%BD+matei%C3%A11%29_v2.pdf/59420cdf-e7cc-aed2-8625-0605847e85
- MPSV. *Soubor návrhů pro další legislativní úpravy v tématu plánování, dostupnosti a síťování sociálních služeb ve vztahu k financování sociálních služeb* [online]. Praha, 2020 [cit. 21. 3. 2023]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/225517/KA4_Soubor+n%C3%A1vrh%C5%AF+pro+dal%C5%A1%C3%AD+legislativn%C3%AD+%C3%BApravy_v2.pdf/fa414919-9227-dae2-e758-397b8c9acc77
- PAYNE, Malcolm. *Modern Social Work Theory*. Chicago, IL: Lyceum, 1997. ISBN 0925065-15-3.
- PILÁT, Miroslav. *Komunitní plánování sociálních služeb v současné teorii a praxi*. Praha: Portál, 2015. ISBN isbn978-80-262-0932-4.
- Politiky a paradigmaty sociální práce: co jsme zdědili a co s tím uděláme?: sborník z konference*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií, 2010. ISBN 978-80-7318-994-5.
- PRŮCHA, Petr. *Základy správního práva: učební text pro bakalářské studium*. 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2017. ISBN 978-80-210-8517-6.
- PŘEROV, *Analýza zdrojů* [online]. Přerov: Město Přerov, 2022 [cit. 20. 3. 2023]. Dostupné z: <https://www.prerov.eu/cs/magistrat/socialni-oblast-a-zdravotnictvi/komunitni-planovani-socialnich-sluzeb/komunitni-plany-rozvoje-socialnich-sluzeb/>
- PŘEROV, *Sociodemografická analýza* [online]. Přerov: Město Přerov, 2022 [cit. 20. 3. 2023]. Dostupné z: <https://www.prerov.eu/cs/magistrat/socialni-oblast-a-zdravotnictvi/komunitni-planovani-socialnich-sluzeb/komunitni-plany-rozvoje-socialnich-sluzeb/>
- PŘEROV, *Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb na Přerovsku na období 2022–2024*[online]. Přerov: Město Přerov, 2022 [cit. 20. 3. 2023]. Dostupné z:

- <https://www.prerov.eu/cs/magistrat/socialni-oblast-a-zdravotnictvi/komunitni-planovani-socialnich-sluzeb/komunitni-plany-rozvoje-socialnich-sluzeb/>
SLOVNÍK POJMŮ. *OPERAČNÍ PROGRAM ROZVOJ LIDSKÝCH ZDROJŮ* [online].
2005 [cit. 20. 3. 2023]. Dostupné z:
<http://web.archive.org/web/20100325200400/http://oprlz-jmk.cz/page.php?action=podkategorie&id=14>
- SSP ČR. *Etický kodex sociálních pracovníků* [online]. Praha: Asociace sociálních pracovníků, 2006 [cit. 13. 3. 2023]. Dostupné z:
<https://www.socialnipracovnici.cz/file-share>
- TOMEŠ, Igor. *Úvod do teorie a metodologie sociální politiky*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-680-3.

Seznam tabulek a obrázků

Tabulka č. 1: Finanční zdroje obcí na sociální služby	38
Tabulka č. 2: Rozpočet projektu	64
Obrázek č. 1: Prisma Flow Diagram.....	16
Obrázek č. 2: Diagram propojení práce s teoriemi a metodami sociální práce	19
Obrázek č. 3: Diagram řešení etického dilematu	21
Obrázek č. 4: Ukotvení v sociální politice.....	27
Obrázek č. 5: Vícezdrojové financování sociálních služeb	30
Obrázek č. 6: Tok financí pro sociální služby od roku 2014 zaměřené na kraj.....	31
Obrázek č. 7: Stručný souhrn příčin a důsledků nedostatečného financování sociálních služeb obcemi	37
Obrázek č. 8: Přehled cílové skupiny	41
Obrázek č. 9: Harmonogram.....	63
Obrázek č. 10: Logický rámec projektu.....	67

Použité zkratky a cizí slova

Ad hoc — k tomuto účelu

APSS ČR — Asociace poskytovatelů sociálních služeb České republiky

ČR — Česká republika

CS — Cílová skupina

ČSÚ — Český statistický úřad

ESFČR — Evropský sociální fond České republiky

EU — Evropská unie

Ex ante — očekávané, zamýšlené

KA — Klíčová aktivita

KPSS — Komunitní plánování sociálních služeb

MMR — Ministerstvo pro místní rozvoj

MPSV — Ministerstvo práce a sociálních věcí

ORP — Obec s rozšířenou působností

Per rollam — Schválení prostřednictvím technických prostředků

SS — sociální služby